

PÄÄSKÜLA KODUSELVERI AVAMISHINNAD 6.12.–12.12.2012

Partnerkaart 12. detsembrini Pääsküla Koduselveris **TASUTA!**

Eesti Päevaleht

HIND EESTIS 1,15 EUROT | VÄLISMAAL 2,10 EUROT | NR 275 | TEISIPÄEV, 4. DETSEMBER 2012

ajaleht.epl.ee

Foto: Kersti Niglas / Studio Flashback

Propaganda

Kaitseministeerium toetab 3200 euroga Uku Suviste osalusega videot „Võitmatu”, kus sõdur Suviste saab kopterilt tehtud raketirünnakus vigastada. lk 7

Mart Laar: poliitiline kaklus tagaplaanile

Tööle naasnud IRL-i auesimees Mart Laar räägib intervjuus Eesti Päevalehele, et poliitikas võiksid esiplaanil olla sisulised probleemid. lk 2–3

H&M avab Eestis kolm kauplust

Järgmise aasta sügisel avab moeriiete jaemüügikett H&M Tallinnas Rocca al Mare keskuses, Kristiine keskuses ja vanas postimajas kaupluse. Nelja töötaja kohale on mitusada pakkumist. lk 12

Torm tõi meile haruldase linnu

Tormi eksitatud haruldane lind rebassidrik seilas meie juurde ilmselt mõnel kaubalaeval. lk 9

JUHTKIRI

Üürimisele võrdsed õigused

Paljud kinnisvaraportalides üüripakkumisi avaldanud inimesed on saanud viimasel ajal maksu- ja tolliametilt n-ö õngitsemiskirju, millega tahetakse mõjutada neid eeldatavat üüritulu deklareerima. Eestis on tavaks seda mitte teha, mis pole maksuseaduste seisukohast õige, aga viitab ühtlasi Eesti eluasemepoliitika ebakõladele.

Valitsuskoalitsiooni viimane suurem ettevõtmine selles vallas oli kodualuse maa üldine maamaksust vabastamine alates 2013. aastast. Mitmed omavalitsused – sealhulgas Tallinn ja Tartu – on selle kohalikul tasandil juba varem ära teinud, et omanikud peale Toompea poliitikute ka kohalikele plusspunkte jagaksid. Musta üüriturgu valgeks muuta kodualuse maa maksuvabastus paraku ei aita, vastupidi – kuna maksuvabastuse saamiseks peab omaniku elukoht rahvastikuregistri andmeil olema selles hoones, ei ole üürileandjal motiivi ennast sealt välja registreerida. Sel aastal kehtib maamaksu tõttu ka motiiv üürnikku mitte sisse registreerida, sest üüri- ja renditulu saamine välistab maamaksuvabastuse.

Musta üüriturgu soodustab ka kodulaenu intresse puudutav maksusoodustus, mille kaotamist on valitsuskoalitsioon küll kaalunud, aga pole siiski sõandanud ette võtta. Inimesel on õigus oma tulust maha arvata üksnes enda eluaseme soetamiseks võetud laenu intressid. Korteri

üürile andmise korral kaotaks ta õiguse sellele soodustusele ja loomulikult pole ta siis üüritulu legaliseerimisest huvitatud.

Ka eluaseme võõrandamisest saadava tulu maksustamise kord motiveerib üüritulu igaks juhuks mitte deklareerima.

Üüriturust

Üürimine ja omanik peavad saama riigilt võrdse kohtlemise.

Nimelt ei tule elamu müügist saadavalt tulult tulumaksu maksta, kui omanik on kasutanud elamut enda alalise või peamise elukohana. Kui müüdud elamut on kasutanud üürnik, on maksuametit selles raske veenda.

Loomulikult on üüritulu varjamise põhjus ka lihtsalt selles, et nii on asjaajamist vähem. FIE või osuühinguna tegutsedes saaks kinnisvara haldamise ja parandamise kulud tulust maha arvata, aga tekiks jällegi sotsiaalmaksukohustus ja paberimajandust oleks palju.

Eesti praegune seadustik soosib elamut ise kasutatavat omanikku ning taunib üürimist ja üürile andmist. Ajal, kus inimesed on järjest mobiilsemad ja paindlikkus on väärtus, on see vale rõhuasetus. Osa väljarännanute sidet kodumaaga võib hoida siia jäänud kinnisvara, kuid paljud tunnevad puudust hoopis viisakast üüriturust. Üürimine ja omamine peavad saama võrdse kohtlemise. ●

REPLIIK

Nii pole ilus

Kui paar aastat tagasi võeti vastu töölepinguseadus ja vähendati töötajate garantiisid, lubati vastutasuks, et töötutoetus (mida saavad need, kes (enam) töötuskindlust ei saa) suureneb 2013. aastal poole alampalgani. Seega pidanuks töötutoetus tuleval aastal tõusma praegusest 65,4 eurolt 145 euronni kuus. Kuid võimuliit on kokkuleppest taganenud ja soovib suurendada töötutoetuse vaid 35%-ni alampalgast ehk 101,5 euronni kuus. Raha olevat vaja meedikute palga tõstmiseks, seisab eelnõu seletuskirjas. Head valitsejad, nii pole ilus! Esiteks taganete kokkuleppest. Teiseks külvate viha meedikute vastu. Alles paar nädalat tagasi lükkas riigikogu tagasi ettepaneku vähendada erakondade rahastamist kolmandiku võrra. Siis millegipärast parteisid ja meedikuid ei vastandatud. ● **Külli-Riin Tigasson**

Lk 4: Maie Tuulik laste kasvatamisest.

2012

Mart Laar:

Äsja tööle naasnud kahekordne peaminister ja IRL-i auesimees usub, et Eesti riigi arengu mõõt on Eesti inimene, ning seda tuleb silmas pidada.

Intervjuu

Kärt Anvelt
kart.anvelt@epl.ee

●● **Kuidas esimene riigikogu tööpäev reedel mõjus?**
Koduselt.

●● **Kas see on tõesti see, millega te tahate tegeleda? Tulla tagasi riigikokku, kus on poriloopimine?**

Ma olen seda 20 aastat näinud. Nii et see mind küll ei kohuta, see kõik on mulle tuttav.

●● **Te ei tahtnud jääda koju ja kirjutada?**

Eks ma mõtlesin selle peale. Aga teisalt hakkad arutama, et nii palju on teha. Tulemust on olnud, aga riigikaitstes on nii palju tegemata. Kuskil tuleb see tarkus, mille ma kaitseministrina omandasin, rakendada ja riigikogu on selleks üsna õige koht. Täna (eile – K. A.) osalesin esimesel riigikaitsekomisjoni istungil ja seal arutati neidsamu eelnõusid, mille ma ise kaitseministrina algatasin. Nii et tulin õigel ajal.

●● **Mida oleksite kiiremini teinud, kui oleksite saanud tööd jätkata?**

Mina olen alati läbematu ja sellepärast ma ära kukkusingi. Asjad on omavahel seotud ja võib-olla ongi tark asju rahulikult võtta.

●● **Teie ärakukkumine – nagu ise seda nimetate – tuleneski ehk tegelikult sellest, et teil jäi üks pingeline tööosa – IRL-i juhtimine – ära ning tegutsjana oli teil ehk liiga suur pingelangus?**

Võib-olla. Arstid ütlesid ka, et see võib sellega seotud olla. Adrenaliini õnnestus aasta-

tel 1992 ja sealt edasi nii palju sisse pumbata, et sealt enam lahti ei saa. Ja kui adrenaliin hakkab vähenema, tulevadki muud probleemid. Näiteks enamik, kellega koos poliitikas alustasin, on praegu kas hauas või poliitikast läinud. Nii et adrenaliinivajadus on kindlasti üks omaette haigus.

●● **Mis maailmas te haiguse ajal elasite? Kas sellises, kus Reformierakond oli arrogantne, valetas ja inimestel oli sellepärast piinlik, või pigem tundus teile, et sõbrad, meil on siin palju olulisemaid probleeme?**

Mulle on alati tundunud, et poliitiline kaklemine võiks rohkem tagaplaanil olla ning üleval tõsised probleemid. Sest neid suuri probleeme on nii Eestis kui ka kogu Euroopas palju ees. Kui palju me oleme rääkinud Euroopa uuest võimalikust põhiseadusest? Pea-aegu üldse mitte. Aga kui me seda ei tee, siis kukub see meie kaela ja siis on häda palju suurem kui ühe või teise poliitiku ebaõnnestunud käitumine või valesi öeldud sõnad ja tehtud teod.

●● **Mis teid peale Euroopa võimalikust põhiseadusest mittemääratamise kõige rohkem häirib?**

Neid asju on palju ja igal alal. On haridus, mis on meie jaoks saatustlik küsimus. On küsimus, kuidas hoida Eesti inimesi Eestis. See on ka saatustlik küsimus. Ma ei lööks siin kohutavat hädakella, aga seda küsimust tuleks põhjalikult käsitleda. See on tugev väljakutse kogu meie riigile. Eks see on võib-olla natuke kummaline, et me ise selle eest sõdisime, et see olu-

kord tekiks. Kui me oleksime rahulikult Nõukogude Liidus istunud ja Euroopa Liitu mitte trüginud, siis poleks mingit probleemi, kuna keegi lihtsalt ei pääseks välja, kui ka väga tahaks.

●● **Praegu ei ela meie inimene hästi. Ta ei ole rahul.**

Siin on ainult üks põhjus, miks me hästi ei ela – 1939. aasta. Olime siis sisuliselt Soomega samal arengutasemel. Pärast enam kahjuks mitte, sest Soome tegi 1939. aastal meist teistsuguse otsuse. Miks me nii otsustasime, sellel on ka omad põhjused. Aga ükskõik mida me otsustame, tuleb neid põhjuseid mees pidada. Alates sellest, et kaitsekulusid ei tohi vähendada. See oleks

Poliitiline kaklemine võiks olla tagaplaanil ning üleval hoopis tõsised probleemid.

mäng tulevikuga ning väljaränne ja kõik muud probleemid oleksid palju suuremad. Viiskümmend aastat okupatsiooni on meid vaeseks teinud, aga me oleme praegu palju rikkamad kui okupatsiooni lõppedes. Oleme tublisti edasi liikunud, kuid jah – ikkagi suhteliselt vaene rahvas. Eriti sellega võrreldes, et meie kõrval elavad maailma praktiliselt edukamad rahvad – soomlased, rootslased.

●● **Meil on võrdlusmoment, et meil on raskem, kuna nemad on nii palju edukamad?**

Jah. Aga tihti me ei mõtle, miks nad siis edukamad on.

Kas me teeme midagi valesiti? On meil viletsamad valitsejad? Ja ega me seda ei viitsi ju eriti kuulata, mis soomlased arvavad. Nead arvavad, et meil on kõik parem. Nagu ikka: naabril on taevast sinisem ja muru rohelisem.

Aga kui naabrid leiavad, et meil läheb väga hästi, siis ma kardan, et inimesed sellest eriti aru ei saa. Nende meelest hakkab see kõlama ühtlase kaja ja sa ei võta seda siis kas tõsiselt või lähed ja hakkadki nende järgi elama. Sest sulle tundub, et lähedki väga hästi ja hakkadki elama nagu rikas riik. Aga see ei ole tark tegu. Me oleme kõike muud kui rikas riik. Näiteks kui me täidaksime kõike seda, mida

Euroopa meile ette on pannud, siis oleks asi ikka üsna hull. Me ei suudaks seda teha. Väga paljud uued määrused on küll õiged, aga me pole praegu võimalised neid täitma. Nii tulebki leida siin mingi tasakaal, et selle eesmärgi poole liikuda. Vaadata tuleb suutlikkust ja mitte ainult edetabelikohti. Eesti arengu mõõt on ikkagi Eesti inimene ja seda tuleb tugevalt silmas pidada.

●● **Kas Eestis on demokraatia kriis, millele viimase kuu aja jooksul on jõuliselt viidatud?**
Demokraatia kriis on pidev, aga ma ei arva, et see on kõige suurem kriis, milles Eesti vaevleb. Meil võiksid asjad kindlasti olla palju paremad nii valimiskampaaniate finantseerimisel kui ka kõiges muus. Aga ma ei arva, et kui see kõik

Kuidas põnev telekanal hetkega tellida?

eKodus saad otse teleri ekraanilt kanaleid kasvõi ühekaupa mugavalt juurde tellida.

Vabadus valida

valitsus peab oskama inimestele vastu tulla

1992 Foto: Toomas Volmer / EPL-i arhiiv

1994 Foto: EPL-i arhiiv

2001 Foto: Rauno Volmar

2007 Foto: Priit Simson

2011 Foto: Vallo Kruuser

ära parandada, siis läheks kõik nõiaväel paremaks.

●● **Demokraatia puudumise korral ei saaks ju hartade peale mõeldagi? Võib-olla oli siin taga liialt hüsteeriat, millele ka meedia kaasa aitas?**

Nii need asjad ju käivad. Olen selliseid kampaaniaid oma pika poliitilise karjääri jooksul palju näinud. Kord oli mure, et Eestis on liiga palju poliitilisi parteisid, nüüd on neid poliitilisi parteisid liiga vähe.

●● **Me pole kunagi rahul?**

Jah. Needsamad probleemid ja diskussioonid korduvad teatud ajavahemiku järel. Aga probleemid on muidugi olemas, kus me võiksime lahenduste puhul olla teenäitajad. Kui USA viimaste valimiste kampaaniaraha oli üle kuue miljardi dollari, siis on see loomulikult probleem kõigile järgnevatele poliitikutele ja poliitikatele. Sest

Eks Raudse ja Stelmachiga oli see rohkem sedapidi, et muud ei jäänud üle kui tagasi astuda. Aga ma ei hakkaks Reformierakonna suunas kriitikat tegema, sest muidu on tõesti nii, et teiste silmas pindu näed, kuid enda juures palki ei märkagi. IRL ei ole see erakond, kes seda teemat peaks suruma. Meie saime oma kriisiga hakkama. Kes tahab, võtab eeskujut. Kes ei taha, ei võta. Ongi kõik.

●● **Kas teile ei jäänud muljet, et Reformierakonna skandaali ajal sattusid solgipritsmed ka koalitsioonierakonna ehk IRL-i revääridele?**

Need tulid kõigi peale. Siin ei jäänud ükski erakond puhtaks ja selles suhtes on see ääretult kurb skandaal, kuna kolki saavad kõik. Kindlasti ei muuda see skandaal midagi paremaks, kuid on hea näide sellest, et kaks aastat hiljem ärkamine ja avastamine, et olen hakkama saanud kuriteoga, löin kellegi maha, lähen puhtsüdamliku ülestunnistusega kohtuniku juurde, et näe, tema käskis mul kel-

legi maha lüüa, pole just kõige praktilisem toiming. Küll saab aga üsna tugeva hoobi inimeste usk poliitikasse ja kohtuvõimu toimimisse.

●● **Seda teie nimetatud usalduse kadu pean ma kõige halvemaks.**

See ongi väga halb ja kindlasti üks muret tekitavam asi. Kindlasti peab ka valitsus astuma samme ja isegi kui mõned asjad tunduvad mittemõistlikud teha – et mina olen hästi tark ja inimesed on rumalad ega taipa –, siis vahetevahel pead sa olema valmis tegema samme, et inimestele vastu tulla.

●● **Reformierakonna liikmed on ka viidanud, et valitsus vajab remonti. Kas teie peate seda vajalikuks – nii Reformierakonna kui ka IRL-i ministrite suhtes?**

Tihti peale on asjad selle taga, et keegi, kes viitab, et tema erakonna ministreid tuleks välja vahetada, soovib hoopis ise ministriks saada. Mina valitsuse remondiks vajadust ei näe. See on aga puhtalt peaministri tunnetuse küsimus, et väsinud liikmeid vahetada ja lahti lasta.

●● **Ka IRL-i ministril Juhan Partsul on hulk jama kaelas – EAS, Estonian Air, elektriturg. Kas ta on väsinud?**

Juhan pole kindlasti väsinud. Mida rohkem jama, seda rohkem klaarimist ja eks ta ole ka natukene adrenaliinisõltlane. Talle see sobib. Ma ei kujutaks ette kedagi teist sinna neid asju klaarima.

●● **Kui üldiselt rääkida, siis kas ministritel hakkavad probleemid ilmnenema seetõttu, et nad on liiga pikalt ametis olnud?**

Kõige raskem on ikka peaministril, sest kokkuvõttes on ju peaminister alati kõiges süüdi ja seal pole vastutust kellelegi anda. See on raske amet. Aga pigem on ametis püsinud minister hea, sest ta on valdkonnaga kursis.

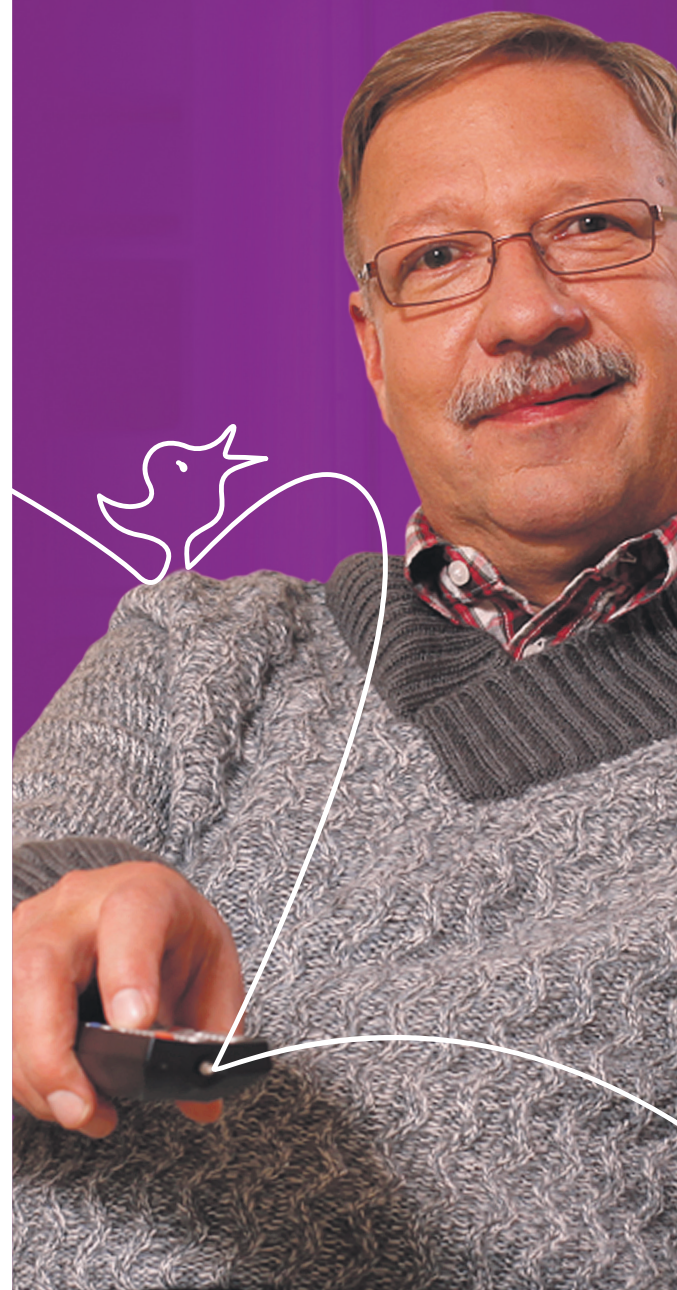
●● **Sel ajal, kui eemal olite – kas peaminister Andrus Ansip pöördus teie poole ja küsis näiteks nõu?**

Ta ei hakanud mind just liiga tapma, aga ta käis mu juures. Ajasime üsna palju juttu.

●● **Ma ei küsi, millest te rääkisite, aga kas ta võttis teid milleski kuulda?**

Ma ei kippunud talle nõuandjaks erinevates küsimustes, sest see oli mitmel põhjusel kohatu. Aga mitmed asjad, mis mind huvitavad, on läinud nii, nagu on räägitud. ●

Peaministri amet on raske: tema on alati kõiges süüdi ja vastutus jääb vaid talle.

KÄSITÖÖ

3961 käsitööharrastajat oli Eestis möödunud aastal statistikaameti andmetel. See arv on viimase kolme aastaga ligi tuhande võrra kasvanud. Kõige rohkem käsitööharrastajaid on Harjumaal (542), Võrumaal (504) ja Viljandimaal (462).

KANNATLIKKUS

Üks terve täiskasvanud mees tarbib igal aastal iseenda pooleteise kehamaasi ulatuses teiste inimeste kannatlikkust.

KIRJANIK JOHN UPDIKE

KODUVISIIDID

6 koduviisiiti 100 elaniku kohta tegid Eesti arstid 2010. aastal. 1990. aastal tehti 100 elaniku kohta 68 koduviisiiti.

STATISTIKAAMET

SÕNADEST

Ma armastan sõna „jah”. See on kõigist sõnadest kõige huvitavam, kas pole? See on nagu hing, mis avab ukse väljapoole. Jah, jah, jah.

KIRJANIK HANIF KUREISHI

TUBERKULOOS

255 tuberkuloosijuhumit diagnoositi Eestis 2010. aastal. 2005. aastal diagnoositi tuberkuloos 424 inimesel.

STATISTIKAAMET

AUSUST, õiglust, abivalmidust, eneseväärikust pole meile sündides kaasa antud

Miks me ei usalda klassikalist kasvatust?

Maie Tuulik

kasvatusteadlane

Üldiselt ei kahtle me muusika-, kirjandus- või kunsti-klassika aegumatus väärtuses. Käisin hiljaegu vaatamas Tšehhovi „Onu Vanja” uuslavastust. Enne Theatrumit on seda Eestis lavastatud tervelt üheksa korda! Näidendi kirjutamisest on möödas rohkem kui sada aastat, meie välises elus on palju muutunud, kuid inimese igatsus armastuse, tõe ja ilu järele on olnud läbi aegade sama. Klassika aitab meil vaimselt ja hingeliselt terviklikumaks saada.

Paraku ei usu me, et ka kasvatus klassikal on meile praegu midagi väärtuslikku öelda.

Laps vajab kasvamiseks autoriteedisuhet, õpetab klassika. 2010. aastal ilmus eesti keeles Michael Winterhoffi raamat „Kuidas meie lastest kasvavad väikesed türrannid”. Autor ei ole pedagoog, vaid lastepsüh-

hiaater. Tema juurde satuvad hinge- ja vaimuhädadega lapsed, kelle vanemad on juhitud vabakasvatuse lähtemõttest, et laps on täiskasvanule võrdne partner ja et autoriteedisuhe on lapse arengule ülimalt kahjulik. Aastakümnete jooksul kogetu põhjal väidab Winterhoff, et see lähenemine on vale. Sotsiaalsed „pidurid” tuleb lastesse alles istutada ning käsk, keeld, kiitus ja karistus on hädavajalikud kasvatusabinõud.

Tugevama vägivald

Autoriteet ei ole tugevama vägivald. Autoriteedi võim on armastuses, usalduses ja austuses ning sellest tulenevalt kuuletumises. Autoriteedile allutakse teadmises, et tema esitatud nõuded on olulised. Autoriteet on tarvilik, sest laps on järeleaimaja, kes otsib abi ja tuge. Ta ei tunne maailma ega asju, ei oska teha vahet heal ja kurjal. Ta ei saa kasvada inimeseks, kui ta ei pea midagi ega kedagi kõrgemaks kui tema ise. Aukartus on üks sügavamaid kasvatus- ja kultuuri aluseid. Kui see puudub, tekivad vastandid: jultumus, häbematus, täielik kõlbeliste mõjutustele allumatus.

Eesti Päevaleht tutvustas sügisel (20.09) psühholoogia-professor Terrie Moffitti pikajalist uurimust, kuhu kaasati kõik 1972.–1973. aastal ühes

Uus-Meremaa linnas sündinud 1037 last. Nende vaimseid ja füüsilisi näitajaid on kolmandast eluaastast saadik põhjalikult uuritud. Muu hulgas mõõdeti ka enesekontrollioskust: kui impulsiivne ja püsimatü laps oli, kas ta suutis oma järjekorda oodata, kas ta vajab täiskasvanult pidevat tähelepanu ja motiveerimist jms. Ligi 30 aastat hiljem selgus, et halva enesekontrolli näitajaga lastel on täiskasvanueas halvem ter-

Kasvatuse ülesanne on anda inimlapsele juurde midagi sellist, mida talle kaasa sündinud ei ole.

Inimese hinges on mõndagi sellist, mis tulnuks välja juurida juba lapsepõlves.

vis, neil on rohkem sõltuvusprobleeme (alkohol, uimastid, suitsetamine), nad on hädas rahaasjadega (võla- ja krediidiprobleemid) ning neil on seos ka kuritegevusega.

1994. aastal alustati samalaadset uuringut Suurbritannias ja nüüdseks on saadud jälgida, mis probleeme on neil lastel teismelisena. Välja joonistus sama muster. Laste seas, kellel oli viieaastaselt kehvem enesekontrolli näitaja, on rohkem

koolist väljalangenuid, suitsetajaid ja neid, kellel on juba tegemist olnud politseiga.

Terrie Moffittilt on küsitud, kas laste enesekontrollioskusele rõhku pannes ei kasvata me inimesi, kellel puudub loovus ja spontaansus ning võime olla õnnelik? Uus-Meremaa uurin-gust selgus, et oma eluga olid kõige rohkem rahul need, keda juba lapsena iseloomustas hea enesekontrollioskus.

Enesekontrolli, võimet olla vastu tundetormidele, on peetud vooruseks Platoni ajast peale. Aristotelese õpetuse kohaselt on inimese loomuse alged vastuolulised, mistõttu iseloom, inimese saatuse kujundaja, kujuneb iga tegemise ja tegemata jätmisega: inimesed muutuvad õiglasemaks, kui nad tegutsevad õiglaselt; vapramaks, kui nad tegutsevad vapralt; mõõdukamaks, kui harjutavad mõõdukust; mõistlikeks, kui toimivad mõistlikult.

Vabaduse piiramine

Inimene arvab sageli vabalt talitavat siis, kui ta laseb end määrata välistel oludel. Tegelikult algab vabadus alles sellest, kui valitsemise iseenda impulsse ja toimimise sisimas omaks võetud väärtustest lähtuvalt. Kasvatuse ülesanne on anda inimlapsele juurde midagi sellist, mida talle kaasa sündinud ei ole. Ausust, sõnapidamist, õiglust, heatahtlikkust, abivalmidust, eneseväärikust pole meile sünnipäraselt kaasa antud; meie sisemisteks väärtusteks võivad nad saada vaid kasvatus, õpetuse ja tegutsemise kaudu. „Kui kaovad inimesed, kes juhitudvad kõlblusest, oleme otsas, olgu meil kas või kõige tugevam sõjavägi, parimad ülikoolid ja rikkaim majandus,” õpetas juba Sokrates.

Vabakasvatuse seisukohad on teistsugused. Me ei tohi lapse vabadust piirata. Igasugune sekkumine võib pöördumatult kahjustada lapse isereguleeruvat arengut. Loogem soodsad tingimused – see on kõik, mis meilt nõutakse, sest iga laps sirgub omaenda rütmis ja küpseb omaenda eelduste kohaselt.

Meie aeg on vabakasvatuse usku, on seda olnud juba terve sajandi. Klassika väärtuses ei ole meid veennud ka arukad teoreetilised arutlused. Nii peamegi ootama, et elu ise asjad paika paneks. ●

TÄHELEPANU toidule ja transpordile

Taastuenergia kava on jäänud poolele tee

Teet Randma

elektriautode arendaja

ga vähegi mõtle inimese saab aru, et oleme energeetilise kriisi lävel, ja kui me seda ka ei ole teadvustanud, siis tunneme seda kuidagi kalliks muutunud toidu, kütuse ja kommunaalkulude järgi. Mis teha – ei jagu enam kõigile odavat energiat.

Seega on ainumõistlik alustada siiret taastuenergeetika ajastusse. Eesti valik selles valdas on lihtne: kas näidata teed või järgneda. Sajaprotsendiliselt taastuenergeetikale siirduda pole loomulikult võimalik, kuid on võimalik valida sinna poole liikumise kiirus.

Taastuenergia kava TE100 probleem on selles, et see käsitleb kahjuks ainult elektri ja sooja tootmist, mis on üks odavaid ja lihtsamaid küsimusi. Roheelektri tootmise seadme on uuest aastast kehtima hakkavate elektri hindade puhul igale majapidamisele väga kasulik investeering. Kui kohalikud omavalitsused lubaksid inimestel lihtsustatud korras tuulegeneraatorid paigaldada, siis saadetak Eesti Energia põlevkivielekter juba loomuliku arengu kaudu pensionile.

Kuid TE100 jätab käsitlemata transpordi taastuenergiat ülemineku ega maini üldse toidu tootmist, mis on oluline ja kõige komplitseeritum osa

meie energiatarbimisahelast. Nii meie praegune transpordisüsteem kui ka inimene nõuab süsivesikuid, mille tootmine on väga väikse kasuteguriga – s.t põllult kasulikult kätte saada-va ja sellele langeva päikseenergia suhe on väga väike. Kuna meil maad juurde võtta ei ole, siis peame hindama, mida meil on võimalik igal hektaril toota: kas biomassi või toitu? Samuti tuleb hinnata valikute moraalseid faktoreid: näiteks kas on eetiline ja seaduslik kasvatada põllukultuure puhtalt biokütuste tarbeks, kui maailmas on näljas üle 900 miljoni inimese?

Elektriautode kasutamine

Muidugi on Eesti astunud samme ka elektriautode kasutuselevõtuks, mis võimaldab vabastada transpordisektori kallist süsivesikutest. Jällegi väga kasumlik investeering, kuid TE100 on jätnud tähelepanuta elektriautode lisanduva energiakulu ja selle, et neid saab suhteliselt lihtsalt kasutada energiatootmise kõikumiste tasakaalustamiseks.

Majanduslikult ongi Eestile oluline just kiire muutus transpordisektoris, sest nafta hinna tõusu tõttu moodustavad kütused juba väga olulise osa meie impordist. Muidugi suudame kohalike diislikütuste tootmise suurendamisega importi vähendada, kuid mõelge sellele: kas meil ei oleks mõistlikum pigem eksportida toodetavat kütust ning ise minna üle oluliselt säästlikumale ja tervislikumale transpordimudelile?

Meie riik vajab uut eesmärki, mille poole liikuda, ning vaid taastuenergeetika revolutsiooniga saame anda oma lastele puhta ja toimiva riigi. ●

Samal teemal

Argo Rosin „100% taastuenergiat: käsi kullas või istmik nullas?” 26.11

HILLAR METSA METSIK MAAILM

MEEDIKOTE PALGATÖUS TOLEB
TÖÖTOTE TASKUST...

HILLAR METSA
hillarimetsa.com

Arvamus

Tahad teada, mida teised arvavad?

Telli Eesti Päevaleht ja uudised jõuavad Sinuni nii paberlehenä kui digilehenä.

Tellimine: tel 680 4444, www.epl.ee/tellimine

SOOJAPIDAVUS
KÕIGE KÕRGEMAL
TASEMEL

VÕIDA REIS!

• OSTES RADEMARIST VÄHEMALT 70 € EEST
ICEPEAKI TOOTEID KUNI 31.12, SAAD
VASTU UNIKAALSE KOODIGA VAUTSHERI

• OSALED **5X10000€**
REISITSHEKI LOOSIMISES

TALLINN - Järve Kaubanduskeskus • Kristiine Kaubanduskeskus • Magistrali Kaubanduskeskus • Sikupilli Kaubanduskeskus • Rocca al Mare Kaubanduskeskus
TARTU - Lõunakeskus • Tasku Moe- ja Vabaajakeskus RAKVERE - Põhjakeskus PÄRNU - Kaubamajakas • Port Artur 2
VILJANDI - Centrumi Kaubamaja JÕHVI - Jewe Keskus NARVA - Fama Keskus HAAPSALU - Rannarootsi Keskus KURESSAARE - Auriga Keskus

Ülemistele sai kuus sõidurada

Liikluskorraldus

Eile avati ka Tehnika tänava pikenduse ja Järvevana tee vaheline ühendustee.

Anna-Liisa Villmann
anna-liisa.villmann@epl.ee

Ülemiste viadukti all on nüüdsest autoliiklusele rohkem ruumi. „Ülemiste liiklussõlme ehitus on nii kaugel, et Peterburi tee viaduktilt üle Tartu maantee eemaldati rakised ja oli võimalik rohkem sõidurada avada. Nii linnast väljudes kui ka sisse sõites on nüüd viadukti all mõlemat pidi kolm rada, kus kehtivad ajutised liikluskorraldused osakonna peaspetsialist Jaan Tarmak.

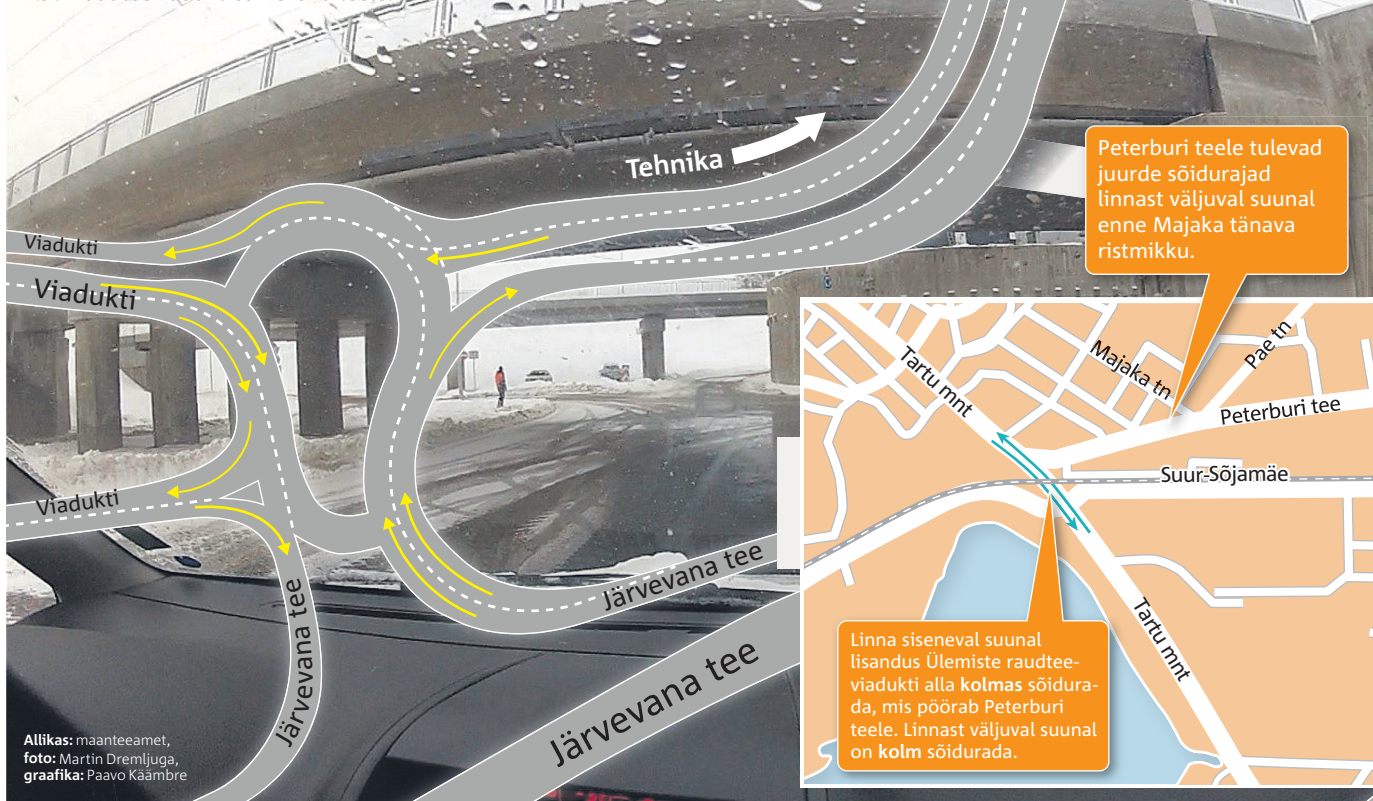
Lähipäevil muutub liikluskorraldus ka Peterburi tee ja Majaka tänava ristmiku piirkonnas. Peterburi teele tulevad juurde sõidurajad linnast väljuval suunal enne Majaka ristmikku. Eile avati ka Tehnika tänava pikenduse ja Järvevana tee vaheline ühendus.

„Muus osas on sobilikud trajektoidid jätkuvalt samasugused kui praegu. Lumi on maas ja midagi olulist liikluses enam ei muutu,” lisas Tarmak. Lähipäevast Tehnika tänavalt Filtri teele busijaama juurde jääb tema sõnul kinni järgmise aasta lõpuni.

Samal ajal jääb avatuks ka Veerenni tänava raudteeüle-

Liikluspiirangud vähenesid

Tehnika tänava pikendusest pääseb nüüdsest läbi raudteeviadukti Järvevana teele.

sõit. Linna pressiesindaja Toomas Pirni kinnitusele on Tallinna huvides, et ülesõit jääski avatuks. „Linn toetab elanike soovi. Tegelikult on lähinädalatel plaanis läbi rääkida Eesti Raudtee tütarettevõttega EVR Infra. Kui Veerenni tänava raudteeülesõidu sul-

gemine tööpoolest ei ole ka nende hinnangul hädavajalik ja möödapääsmatu, siis jääb ülesõit alles,” lausus Pirn.

Veerenni ülesõidukoht jääb
Ülemiste liiklussõlme rekonstrueerimine nägi algul ette Veerenni ühetasandilise ülesõidu

asendamise eritasandilise, kus vana raudteeülesõit suletakse. Abilinnapea Taavi Aas tegi novembris majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Partsile ettepaneku ülesõidu säilitamiseks muuta määrust, mille järgi pole ette nähtud samatasandilise ülesõitu-

de paiknemine eritasandilistest lähemal kui kaks kilomeetrit. Parts vastas pöördumisele, et määrus ei keela ülesõidu säilitamist ega vaja muutmist. Tema sõnul seab see küll täiendavad nõuded uue ülesõidukoha rajamiseks, aga ei keela säilitada olemasolevat. ●

Tallinna avalike suhete eelarve suureneb uue ajalehe võrra ja uhke tiitli nimel

Raha

Ajalehtede Pealinn ja Stolitsa tegijate sulest hakkab ilmuma ajaleht Roheline Pealinn.

Tuuli Jõesaar
tuuli.joesaar@epl.ee

Eilne Eesti Päevaleht kirjutas, et Tallinna avalike suhete eelarve suureneb 27,8% ehk 440 000 euro võrra: senisest 1,6 miljoni eurost 2 miljoni euroni. Linnavalitsuse pressiteenistuse selgituse järgi kulub raha uuele ajalehele. „Käesoleval aastal pilootprojektina alustatud ajaleht Roheline Pealinn kavandatakse 2013. aastal ilmuma ajalehtede Pealinn ja Stolitsa eesti- ja venekeelse tütarväljaandena. Tallinn soovib saada Euroopa rohelisteks pealinnaks aastal 2018 ning selleks valmistumise raames ilmub ka ajaleht Roheline Pealinn. Ajalehe sisu toodavad ajalehtede Pealinn ja Stolitsa toimetused,” selgitas pressiesindaja Toomas Pirn.

Vaba raha uue ajalehe jaoks leidub – näiteks lõpetatakse vaesematele peredele küttehinnaga kompensatsiooni maks-

mine. Tänavu oli selle toetuse jaoks ette nähtud ligi 600 000 eurot, kuid tuleval aastal toetust ei maksta. Eesti Päevaleht uuris, kas toetuse maksamine lõpetatakse sellepärast, et linnavalitsuse arvates pole inimestel seda enam vaja, või on põhjuseks rahanappus. Linnavalitsuse pressiteenistuse lükkas mõlemad oletused kindlalt ümber.

„Soojusenergia hinnatõusu kompensatsiooniks nähti ette vahendid Tallinna linnavalitsuse otsuse „Tallinna linna teine abipakett linnaelanikele ja ettevõtjale 2011-2012”

mas Vitsut selgitas eile linna eelarvet ja kinnitas, et volikogu liikmete tasu suureneb 4,8% ja ülejäänud kasv tuleb sellest, et osa eelarveridu tõstatatakse ümber.

Eelarveread liiguvad

„Varem volikogu kantslei alaeelarvesse kuulunud volikogu esimehe palk kajastub tulevast aastast volikogu eelarves, mis viimast ka näiliselt suurendab. Samas ei kasva volikogu esimehe töötasu,” selgitas Vitsut. Toomas Vitsuti möödunud aasta töötasu oli 39 713 eurot. Volikogu selle aasta palgakulud olid 388 000 eurot, tuleval aastal lisandub neile Vitsuti ligi 40 000-eurone palk pluss volikogulaste viieprotsendine palgatõus, mis tule-

neb linnavalikogu määrusest. Tallinna linnavalikogus vastu võetud määruse kohaselt on liikme tasu suurus pool Eesti eelmise aasta keskmisest palgast ja see arvutatakse iga aasta 1. märtsil statistikaameti andmete põhjal ümber.

Vitsut nägi tõsiselt puudu-

jääke selles, kuidas ajakirjanik eile ilmunud artiklis kõnealus- te eelarveridade ümbertõstmist tõlgendas. „Ilmselt seletati riigi ja omavalitsuse toimimise põhimõtteid üldhariduse raames ühiskonnaõpetuse tun-

nis, mis ajakirjanik Tuuli Jõesaarel paistab olevat vahele jäänud. Seetõttu on ka palju tahta, et ta aru saaks, kuidas toimub linna juhtimine ja linnavalikogu töö,” ütles Vitsut eile pressiteates. ●

TAGASIHOIDLIK

Eelarve üldsumma väheneb, aga palgakasvu annab lisaraha

Eesti Päevaleht kirjutas ka, et kultuuriväärtuste ameti eelarve väheneb 2,4 miljoni euro võrra. Kultuuriväärtuste ameti juhataja Aini Härm põhjendas, et eelarve väheneb konservatiivse prognoosi tõttu. Härm selgitas, et kultuuriväärtuste amet, mille haldusalasse kuulub muuseumid ja loomaaed, teenib osa tulusid eri asjaoludest lähtuvalt (loomaaia puhul tõi Aini Härm näiteks ilmaolud, mis võivad külastatavust ja piletitulu muuta). Seetõttu prognoosib amet oma eelarve pigem tagasihoidlikult ja aasta jooksul, kui ürituste tulusid ja muid omatulusid koguneb rohkem, lisatak-

se need lisaeelarvetega ja kokku tuleb aasta positiivsem, kui oli algul eelarves kirjas. Sellegipoolest on näha kärpimist: möödunud aasta detsembris esitatud eelnõus oli kultuuriväärtuste ameti eelarveks planeeritud 15,73 miljonit eurot. Tänavu on eelnõus ameti eelarve u 13% väiksem: 13,73 miljonit eurot. Vähenemine tuleneb Aini Härm sõnul ka eri europrojekti lõppemisest ja eelarveridade ümbertõstmisest, kuid kokkuvõttes sai kultuuriväärtuste amet tema sõnul raha isegi juurde – isegi kuni poolteist miljonit, mis võimaldab muu hulgas tösta ka kultuuriõppeajate palku.

Astok: meil peab olema jõudu tagasi astuda

Reformierakond

Reformierakonna endine riigikogu liige ja Tartu endine abilinnapea Hannes Astok saatis erakonnakaaslaste meililist teravalt kriitilise kirja. „Ma väljendan oma muret ja mu väikeste silmade all on avatud suu,” alustab Astok kirja, milles tunnistab, et kevadest saadik on kasvanud tema mure erakonna pärast ja see on viimastel nädalatel vaid süvenenud.

„Reformierakonnast, kes veel hiljuti oli uutest ideedest ja elegantsetest mõtetest pulbitsev lahe ja diskussioonil-dis seltskond, on üsna kiiresti saanud loosungite keeles kõnelev ja vaid omaenda tööde taluv upsakas ja suletud kast,” kirjutab Astok.

„Oleme jõudnud selleni, et me ei tunnista oma eksimusi ja me ei vabanda. Iga ülikoolis kaks kursust õppinud inimene, kes luges riigiprokuröri määrust rahastamisaja lõpetamise kohta (mille avaldamist ma õiguse seisukohalt heaks ei kiida), saab mustriks aru, kuidas asjad tõenäoliselt olid. Iga vähegi mõtlev inimene mõistab, et kui 18-st kuulsast filmiklipist kaheksa on tehtud juhtivate reformierakondlastest, siis kuskil selle taga on mingi kokkulepe,” leiab Astok.

Kardetakse diskussiooni

„Ja kui meile valmistab hirmu Memokraadi blogi ümber koonduv „grupp”, siis peaksime ehk küsima: miks nende ideed on loetavad ja toetust pälvivad, reformierakondlaste esinemised ja väljajätmised aga ühiskonnas protesti tekitavad?” küsib ta.

Astoki hinnangul ajab alternatiivne arvamus Reformierakonda närvi, kardetakse diskussiooni nii erakonna ees kui ka oma valijatega – „sest vaidlemine ja diskussioon võib meid nõrgana näidata ning murendada kuvandit Eestit helgele elule viivast ja õnne valemist tunduvalt Reformierakonnast”.

„Seda kuvandit pole enam ammu. Kui keegi seda endistviisi usub, on see soovmõtlemine,” väidab ta ja juhib tähelepanu, et viimaste valimiste lävepakuküsitlused näitasid, et Reformierakonna poolt hääletajad on vähesed hariduse ja väikese sissetulekuga valijad, kuigi erakond peaks esindama ühiskonna mõtlejat ja edasiviivat osa: ettevõtjaid ja haritlasi.

Ansip välja vahetada

Astok teeb kirjas viis ettepanekut edasiseks käitumiseks: esiteks vabandada ja tunnistada valesid, teiseks värskendada valitsust, kolmandaks algatada erakonnas Andrus Ansipi mantlipärija ehk uue esimehe valimine, neljandaks ja viiendaks astuda oma erakonnakaaslastega ausasse ja avatud dialoogi. „Meil peab olema jõudu ka tagasi astuda, et allesjäänutele ja uutele tulijatele anda tegevusruumi,” kirjutab ta. ● Delfi

Kaitseministeerium rahastas Uku Suviste muusikavideot

Propaganda

Romantiline missiooni-sõduritele pühendatud video läks riigile maksma 3200 eurot.

Tuuli Jõesaar
tuuli.joesaar@epl.ee

Suviste video „Võitmatu” süžee on lihtne: Eesti sõduri tähi-seid kandev võitleja Suviste on mägimaastikul positsiooni, imetleb unistades oma raseda abikaasa pilti ja saab (raketi)tabamuse. Ta kukub vigastatuna kuristikku, kust appi tõtanud kaasvõitlejad ta päästavad. Edasi näitab video Suvistet laval esinemas, poksiringis võitlemas ja lapsepõlves veesõda pidamas. Enne ja pärast videot räägivad võitlemisest, uskumisest ja võitmisest sportlased Justin Gatlin ja Gerd Kanter.

Kaitseministeerium on pidanud vajalikuks selle teose valmimist 3200 euroga toetada. „Initsiatiiv heategevusprojektiks tuli Uku Suvistelt, video idee ja stsenaarium oli Suvistel juba olemas. Kaitseministeerium otsustas videot toetada, kuna see saadab julgustava sõnumi sõduri-

tele, nende peredele ja ka kõigile teistele,” ütles kaitseministeeriumi pressiesindaja Artur Jugaste. Kuigi võib tunduda, et video alguses sõna võttev tuntud dopingupatune Justin Gatlin ei pruugi olla just parim eeskujut, kinnitab kaitseministeerium, et Gatlin sobib just hästi. „Tõsi, tema sportlaskarjääri jääb nelja-aastane võistluskeeld, kuid selle järel töötas ta ennast uuesti ausal teel tippu, nii et tema lugu toetab video sõnumit.”

Talibid ei tulistanud

Kuigi videot vaadates tekib mõningaid küsimusi – kas kujutatud on Afganistani ja kui, siis miks lastakse Eesti sõduril jääda omade tule alla, sest talibite varustusse F-16 hävitajaid ei kuulu –, lük-

Tekib küsimus, miks lastakse Eesti sõduril jääda omade raketitule alla.

kab kaitseministeerium need kunstilisele üldistusele viidates tagasi. „Ühtegi konkreetset riiki pole maastiku valikul silmas peetud, samuti ei olnud tegijate eesmärk detailselt taastada üht või teist konk-

Kurb Uku Suviste mõtleb oma abikaasast. Kohe saab ta omade kopterist pihta.

Kaader videost

reetset sõjaepisoodi. Tegu on popkunstiga, mis tunnustab vapraid missioonisõdureid ja nende perekondi. See sõnum läheb kaotsi, kui keskenduda üksnes detailidele ja sellele, kui realistlik üks või teine asi on,” viitas pressiesindaja.

Video klišeelik romantika ja kõrgelennulisus tõstatab küsimuse: kas see ongi kaitseministeeriumi ametlik eelistus kunsti valdkonnas? „Popmuusika ja videokunsti maailmas on muidugi hinnanguid sama

palju, kui on erinevaid maitseid. Mis on ühele kits, seda teine fännab kogu südamest. Video on saanud Facebookis ja YouTube’is mitmeid kiidusõnu, YouTube’is on seda vaadatud üle 23 000 korra ja Uku Suviste on saanud tänusõnu ka missioonisõdurite perekondadelt,” selgitas Jugaste.

Tõsi ta on: video vaadatavus YouTube’is suureneb tund-tunnilt, kommentaaridki jaotuvad üsna võrdselt pooldavateks ja laivateks. „Tubli UKU, see on

mõtlemapanev sõnum maailmale. Muusikavideo on lihtsalt super! :)”, kirjutas Lyzett500.

„Istub Eesti sõdur postil ja siis tuleb (NATO) F-16 ja laseb ta ära... Kas tõesti mingit paremat olukorda ei osatud välja mõelda, kui *blue-on-blue* intsident? [- - -] Tavakuulaja jaoks ei pruugi sellised asjad olla tähelepanuväärsed, kuid kui tegite missioonisõduritele, siis oleks võinud veidi nende pilgu läbi seda asja vaadata,” on kirjutanud kasutaja hakman73. ●

Pressisõbraks sai tänavu Heili Sepp ja -vaenlaseks Kristen Michal

Head ja pahad

Eesti ajalehtede liidu (EALL) liikmeslehtede peatoimetajad valisid eilsel aastakoosolekul 2012. aasta pressisõbraks riigiprokurör Heili Sepa ja pressivaenlaseks justiitsminister Kristen Michali.

Riigiprokurör Heili Sepp sai pressisõbra tiitli selle eest, et ta julges võtta vastutuse ja väljendada seisukohta talle ametialaselt ebamugavas olukorras. Pressisõber saab auhinna nimelise ruupori, mis valmib Kuldgraali metallikunstnike käsitöona.

Pisendas skandaali

Justiitsminister Kristen Michal valiti pressivaenlaseks seetõttu, et ta püüdis skandaali pisendada, kasutades oma võimupositsiooni, ja oli mõnda aega pressile kättesaamatu.

Pressisõbra ja pressivaenlase valisid EALL-i liikmeslehtede peatoimetajad ja väljaandjad. Peatoimetajad valisid tänavu pressisõpra ja -vaenlast 19. korda.

Mullu valis EALL pressisõbraks kohtunik Helve Sär-gava ja pressivaenlaseks suusaliidu, tunamullu sai pressisõbraks endine õiguskantsler Allar Jõks ja -vaenlaseks president Toomas Hendrik Ilves. ● EPL

D3200

At the heart of the image

OLEN SINU TALVERÕÕM

OLEN NIKON D3200 – sisseehitatud juhendirezhiim aitab teha paremaid pilte, unikaalselt kõrge resolutsioon, Full-HD video, kiire käivitus, kiire autofookus. Juhtmevaba adapteri WU-1a (eraldi toode) abil saab edastada pilte ja videosid nutitelefonile või tahvelarvutisse ning jagada neid sõprade ja pereliikmetega.*

*Sobib nii Android™ kui iOS nutitelefonidele. Kampania kestab 31. detsembrini 2012 või kuni kaup jätkub.

Lisaväärtuspakett tasuta! Nikon School Intro DSLR – 2,5 tunnine kaamerakursus ning KONTROLL & PUHASTUS programm kolmeks aastaks. Väärtus 170€.

Võtke meiega ühendust nõuannete saamiseks asjatundjalt: store.nikon.ee või 59 190 076

Seto müstika: üks Venemaa küla, kaks muuseumi, kolm elanikku

Reportaaž

Rein Sikk, Radaja/
Sigovo, Pihkva oblast

Venelanna enam kui 20 aasta eest asutatud piiritagune seto eramuuseum vajab hädasti Eesti riigi abi.

„Metropoliit Aleksius II andis õnnistuse muuseumi loomiseks,” ütleb Tatjana Ogarjova. Oli eelmise sajandi lõpp. Venelanna Tatjana, kes vääriski hiigeltöö eest Eesti ordenit, alustas muuseumimissiooni, mis on kestnud enam kui 20 aastat ja mida ta on teinud tasuta.

Teine muuseum – riiklik seto muuseum – asub teisel pool teed, Tatjana muuseumi vastas. Seal õues toimub igal aastal ka kuulus Radaja seto festival, mis inimitühja küla särama lööb.

Tatjana pakib kuuri all asuvaid eramuuseumi varasid talveks kokku ja ohkab: „Tõesti ei tea, mis mu muuseumist saab. Jätkuks tervist.” Kahe muuseumiga külas elab lisaks Tatjanale veel kaks inimest.

Ainus venelane

Muusikaõpetaja hiigeltöö algas 1987. aastal, mil ta kolis Peterburist Sigovosse ehk Radajasse, nagu setod seda küla nimetavad. Ostis maja, avastas, et on küla ainuke ne venelane, kõik teised olid setod, kellest Tatjana polnud sõnakestki kuulnud. Külas elas 21 setot, kes asutasid end Eesti poole, laste juurde mine-ma. Nad jätsid vaesuses viirele-va kodupaiga maha.

Kohalik mees Nikolai Tapper pani Tatjanale südamele: sa pead siin me mälestust alles hoidma. Lahkujad jätsid Tatjanale talletamiseks rahvuslikku vara, riideid, tööriistu, kodusisustust. Metropoliidilt muuseumi tegemiseks õnnistuse saamine määraski Tatjana saatuse, näidates, et Venemaal ei asuta eramuuseumi üksnes hüperrikkad, vaid ka hingelt rikkad.

Tatjana räägib, et kollektsioon on üliharuldane, sest kätkeb ühe küla ehk seto nurga ajalugu. Esemeid pole kokku toodud laia ilma pealt, vaid kõik on kohalikud, igapäev taga on nimi ja lugu. Muuseumi väärtus on tema tervikkus, seda ei tohi lõhkuda.

Seisame kuuri all, mis ongi muuseum. Tatjana paneb igal aastal maikuuks ekspositsiooni üles ja lume saabudes võtab maha. Pikkades ridades, lausa lademetes on jalanõusid, seelikuid ja rätte, mütse, keraamikat, klaasnõusid, fotosid, sekka külasepa tehtud jalgratas-ki. Muuseumis on kitsas, aga hubane. Seto riideid kandvatele mannekeenidele on näod

TOETUS

Miljon dollarit setodele

Setod said 2010. aastal Venemaal väiksearvulise põlisrahva staatuse. Praegu Pihkva oblastis levitatava turismibrošüüri andmeil elab neid seal 600. Teine brošüür väidab, et 337. Radaja muuseumi perenaine Ene Lõiv väidab, et rahvaloenduse andmeil olla setosid 176. „Igatahes kui seto koolilastele hakati maksma iga-aastast 3000-rublast toetust, oli toetusesaajaid enam kui rahvast,” naerab Lõiv, olles sealjuures nõrduinud, et toetuse võtavad välja need, kes seto keelt ei räägi.

Pihkva oblasti asekuuberner Sergei Pernikov peab seto kultuuri väga tähtsaks. Seto kultuuriprogrammi toetuseks on Pihkva oblastis viieks aastaks

27 miljonit rubla ehk ligi miljon dollarit (672 000 eurot). „Programmi raames maksame toetusi elumajade remondiks, aitame osta põllumajandustehnikat ja loomi. Eelmisel aastal maksime välja neli miljonit rubla toetusi. Korraldame programmiraha eest iga-aastast seto kultuurfestivali. Lisaks oleme kutsunud setosid Eestist siia ümber asuma ja minu andmeil on seda teinud juba viis peret,” räägib asekuuberner. Ükski rubla suurejoonelisest toetusprogrammist pole Tatjana Ogarjova muuseumi külastanud.

Rein Siku reisi Pihkva oblastisse korraldas Vene-Balti meediatsenter.

-1- Tatjana Ogarjova on kaks aastakümnet ilma tasuta muuseumimissiooni vedanud. Tema selja tagant paistab rahvarõivais mannekeen, kellele joonistas näo Tatjana Peterburi-sõbranna. Tasuta. -2- Ene Lõiv on riikliku seto muuseumi perenaine, kes koob külaliste jaoks ka seto võid ja kangaid. Fotod: Rein Sikk

pähe joonistanud Tatjana tuttav kunstnik Peterburist. Tasuta.

Tatjana vanast ja lagunevast majast üle tee asub riiklik seto muuseum. Selle perenaine on Ene Lõiv, lisaks on ametis veel kaks inimest. Varamu on kena ja tavalise ekspositsiooniga, nagu on nähtud mõnes teiseski seto muuseumis, aga sellist kirge ja kogutu rohkust, nagu on üle tee, seal ei kohta.

Teeveerne koostöö

Lõiv valib sõnu, kui hakkab naabermuuseumist rääkima. „Teeme koostööd, ei ole konkurendid. Saadame ekskursandid ka teise muuseumi.” Sama lausub teisel pool teed ka Tatjana. Tegelikult oli ju tema see, kes riiklikule muuseumile maja valis, selle ostmist korraldada aitas, seal mõne aasta töötas. Täna on nende teed lah-

ku läinud. Tatjana peab eramuuseumi, millest küll Pihkva oblasti turismibrošüürides kirjutatakse, aga mida sugugi ei toetata.

Tatjana ei kavatse oma kogu riiklikule muuseumile anda, sest seal lahustuks see muus ekspositsioonis, poleks enam unikaalne tervikvara. Ta räägib: „Peterburis tehakse soome-ugri kogude muuseumi, võib-olla peaksin oma kogu

Eramuuseumi ei asuta üksnes hüperrikkad, vaid ka hingelt rikkad.

neile andma.” Peast on läbi käinud ka Eesti variant. Täiesti tasuta Tatjana oma elutööst igatahes loobuda ei kavatse. Aga tulevikust pikemalt rääkida ei oska. Nagu kass poegadega: ise sigitas, nüüd peab hakkama saama.

Õnneks on häid avitajaid jätkunud alates kasvõi hollandlastest, kes valmistasid reklaamita tegutsenud muuseumile ingliskeelse voldiku. Missioon kestab. Kui väsimus peale tuleb, istub Tatjana klaveri taha, laseb klassikute viisidel üle inimitühja küla kõlada. ●

VÕIMALUSED

Eestlaste päästeaktsioon

Krista Aru, Eesti Rahva Muuseumi kauaaegne direktor, leiab, et Eesti peab omalt poolt kiiresti tegema kõik, et suurepärase kogu ei häviks. „See on meie kohustus,” jätkab Aru. „Kõige toredam ja õigem oleks, kui kogu jääks Värskas seto muuseumile, see on ju ka riiklikult finantseeritav. Kui see lahendus mingil põhjusel ei ole võimalik, siis tuleks kogu ikkagi päästa ja anda ERM-i, tervikkoguna.”

Kultuuriministeeriumi avalike suhete osakonna juhataja Ave Toots-Erelt annab teada, et Setomaa kultuuriprogrammi nõukogu koosolekul on Radaja muuseumidest räägitud, sealsest olukorrast ollakse teadlikud. Seto instituudi kaudu on korraldatud ka muuseumide inventeerimine. Koos setodega kavandatakse muuseumide ühiskülastust, et olukorrast täielik ülevaade saada.

Täna Delfis: Kuidas põhjendavad Tallinna juhid uusi kulutusi ja kärpeid värskes eelarves?

Kohalik seto pani Tatjanale südamele: sa pead siin me mälestust alles hoidma.

Üliharuldane rebassidrik meelitab Eestisse huvilisi

Tere tulemast, rebassidrik! Sellisena see kauge eksiküalane Aivar Veide pildile jäi.

Foto: Aivar Veide

Uus liik

Pühapäeval Haapsalus nähtud rebassidrikust sai 386. linnuliik, keda eales Eestis nähtud.

Ulvar Käär

ulvar.kaart@epl.ee

Kära novembri lõpus Kihnus esimest korda nähtud haruldase eksiküalase ruskerästa ümber ei jõudnud veel vaibuda, kui pühapäeva õhtul levis nii meie, Soome kui ka teiste maade kirklike linnuhuviliste seas uus ja veel vägevam uudis: Haapsalu veepuhastusjaama tiikide juures toimetab siinkandis seninägemata linnuliigi esindaja rebassidrik (*Passerella iliaca*). Lind on pärit Põhja-Ameerikast ja teda on varem Euroopas vaid mõnel korral nähtud.

Euroopa mastaabis märkimisväärse vaatluse teinud Eesti üks paremaid linnutundjaid Aivar Veide rääkis, et niipea kui ta rebassidrikut esimest korda nägi, oli talle teada, et tegu pole kohaliku sulelisega. „Kuna ma tunnen Euroopa

pa linde hästi, tundus ta mulle kohe kahtlasena,” osutas Veide. Välimuse kõrval äratas lind tähelepanu ka omapärase käitumisviisiga: suupoolise otsinguil kaevas ta umbes kümne sentimeetri paksuse lumekasuka alt maad välja. Kuna ta tegi seda niivõrd meisterlikult, oli selge, et lind on varemgi lumega kokku puutunud.

Kui esialgu oskas Veide linnulihtsalt üheks tsiitsitajaks määrata, siis hiljem määrati ta pildi järgi rebassidrikuks.

Tuli koos tormidega?

Niipea, kui uudis sellise üliharuldase eksiküalase kohalolust teatavaks sai, asusid nii Eestist kui ka kaugemalt pärit bongarid (linnuvaatlejad, kes käivad teistelt saadud eelinfo põhjal mõnda lindu vaatlemas ehk bongamas – U. K.) Haapsalu poole teele. Näiteks eile käisid eksootilist külalist ükshaaval piilumas kümned kohalikud ja ka kibekähku üle lahe põrutanud Soome linnuvaatlejad. Teiste hulgas sai uue liigi kirja ka Eesti vastavat edetabelit juhtiv soomlane Jan Nordblad, kelle

lele oli rebassidrik 326. meie mail kohatud linnuliik.

Eesti ornitoloogiaühingu juures tegutseva linnuharulduste komisjoni esimees Margus Ots, kellel õnnestus eile rebassidrik samuti ära näha, märkis, et juhul, kui kauge eksiküalane peaks ka täna ennast veepuhastusjaama tiikide juures näitama, on siia oodata Kesk-Euroopa linnuhuvilisi.

Kuidas rebassidrik Põhja-Ameerikast ometi Haapsalu sattus? Vastust sellele küsimusele oskavad oletada ainult asjatundjad. Ots viitas, et suure tõenäosusega on rebassidriku pikk eksirännak seotud suuremate tormidega ja võib-olla on kaugemale külalisele küüti pakkunud mõni Atlantil ületanud kaubalaev. „Seda on sageli juhtunud, et tormiga maanduvad linnud mõne laeva peale, mille peal nad siis Euroopasse on jõudnud,” rääkis Ots.

Veide arvas, et kuna rebassidrik oskas meisterlikult lume alt toidupoolest otsida, siis ilmselt teda ei ohusta. Küll aga võivad talle saatuslikuks saada kullid või rebased. ●

HUVITAV HOBI

Eesti parimad bongarid

Eesti bongareid ja birdereid (lihtsalt tõsisemat sorti linnuvaatlejaid) ühendab organisatsioon Estbirding.

Estbirdingu kõige enam Eestis eri linnuliike näinud linnuvaatlejate tippviisik on järgmine:

1. Jan Nordblad (Soome) – 326 liiki
2. Uku Paal (Eesti) – 323 liiki
3. Margus Ots (Eesti) – 314 liiki
4. Tarvo Valter (Eesti) – 305 liiki
5. Lauri Mäenpää (Soome) – 296 liiki

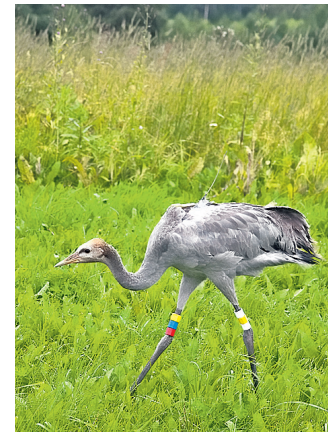
Estbirding on bongarite tarbeks käivitanud haruldaste lindude kohta teadete edastamiseks spetsiaalse teavitussüsteemi.

Bongarid klassifitseerivad linnuliike megararideks (ülimalt haruldane liik, näiteks rebassidrik), pisirarideks (regulaarselt esinevateks haruldusteks) ja rarideks (lihtsalt haruldased linnud).

Kõik Etioopiat sihtinud sookured on ilmselt hukkunud

Teekond

Pärast sel nädalavahetusel toimunud viimast andmeside-seanssi tõdevad meie linnu-uurijad nukralt, et ilmselt on sügisel talvitumiskohana Etioopia sihikule võtnud kolme satelliitsaatjatega sookure eluküünlad praeguseks kustunud. Esimese n-ö õige rännukursi valinud sookure lend lõppes novembri alguses Ukraina–Valgevene piiril. Teine kurg kadus uurijate vaateväljast hiljuti Türgi keskosas.

Hauka sookurg juulis

Foto: Urmas Sellis

Noorte ohtlik ränne

Jälgitud sookurgedest jõudis kõige kaugemale lennata suvel Põlvamaal Hauka külas märgistatud noor lind. Pärast väikest vahepeatust Türgis jõudis Hauka kurg Egiptuses Siinai poolsaare kõrbelisele kiltmaale, kus temagi jäi kadunuks. Viimati laekunud andmed näitasid, et kure asukohapunktide edastamine katkes juba eelmise nädala alguses.

Kuna linnu-uurijad peavad Siinai poolsaart omamoodi mustaks auguks, kus on pidevalt satelliitsaatjatega linnude otsa saanud, ei hellita linnuhed eriti lootust, et Hauka kure enda asemel oleks kustunud hoopis tema seljal olev saatja. „Liikumisandmed näitasid, et vahetult enne kustumist oli Hauka kurg teinud rändel n-ö suure hüppe: vaid kahe

päevaga oli ta läbinud tuhatkond kilomeetrit,” nentis sookurgede liikumistel silma peal hoidev ornitoloog Aivar Leito. „Pole ime, et nii läks, ta lihtsalt ei pruukinud sellisele koormusele vastu pidada.” 10. detsembril, kui uurijad peaksid saama järgmise portsu liikumisandmeid, peaks selguma lõplik tõde pildilt kadunud kurgede kohta.

Elu esimene rännak on Leito sõnul sookurgede järelkasvu jaoks määrava tähtsusega ja hinnanguliselt hukkub neid sügisrändel kuni 80 protsenti. Samal ajal on kaks n-ö antennidega sookurge, kes sügisel aegsasti Etioopia kursori asemel teise rännutee valisid, praegu elus ja terved. Mõlemad toimetavad Kagu-Ungaris. ● **Ulvar Käär**

Uudised

Soovid põhjalikke uudiseid ka homme lugeda?

Telli Eesti Päevaleht ja uudised jõuavad Sinuni nii paberlehenä kui digilehenä.

Tellimine: tel 680 4444, www.epl.ee/tellimine

Detsembris kõik haagised soodushinnaga!

2.65x1.25 m

alates 827.-

698.-

2.0x1.25x0.33 m

668.-

hind koos kallutus-raamiga 708.-

3.0x1.5 m

alates 991.-

Kõik haakekonksud - 15%

3.0x1.47x1.50 m

2195.-

Alati kindel kvaliteet!

Tõrvandi, Tartumaa
E-R 8-17, L 9-15
Tel 730 1841, 504 8722
Haakekonksud:
Tel 730 1846, 5344 4401

Müük Tallinnas:
Forelli 11
Tel 650 6061, 5332 6560
www.baltihaagis.ee

www.respo.ee

Respo
www.respo.ee

5.3x1.6 m,
kuni 5 m paadile,
kandevõime 586 kg

DUBAI KONVERENTSIL KAALUL INTERNETIVABADUS

Eile algas Dubais rahvusvahelise telekommunikatsiooniliidu (ITU) konverents. Laual on mitmeid ettepanekuid üleilmsete kommunikatsioonireeglite kohta. Demokraatlikud riigid eesots

sas EL-i liikmesriikidega ja USA-ga kardavad, et Venemaa, Hiina jt sellised riigid tahavad seal tagaaukse kaudu internetivabadust piirata. Konverents kestab 7. detsembrini. **EPL**

ÜRO HOIATAS IISRAELI ASUNDUSTE RAJAMISE TÕTTU

Iisraeli plaanid ehitada asundusi okupeeritud alal Ida-Jeruusalema lähedal annavad rahulootustele Lähis-Idas „praktiliselt saatusliku löögi“, hoiatas ÜRO peasekretär Ban Ki-moon (pildil).

Peasekretär tegi avalduse, milles väljendas äärmist muret ja pettumust seoses asunduste ehitusplaani kinnitamisega. See eraldaks palestiinlased ülejäänud Läänekaldast. **ERR**

VAESUSRISK EUROOPAS

Eurostati andmeil ähvardas 2011. aastal EL-is 24,2 protsenti ehk 119,6 miljonit inimest vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse risk. Eestis oli näitaja 23,1 protsenti ehk 300 000 inimest. **EPL**

Merkel on kõigist mäekõrguselt üle

Saksamaa

Septembrivalimiste järel jätkab Angela Merkel kantslerina, kuid kellega koalitsioonis?

Kaivo Kopli
kaivo.kopli@epL.ee

Täna sel parteikongressil Hannoveris valitakse Angela Merkel taas kristlike demokraatide (CDU) liidriks ja tuleva aasta septembris valitakse ta praeguse seisuga kindlasti taas ka kantsleriks.

Isegi seitse aastat Saksa valitsust juhtinuna on 58-aastane Merkel riigi populaarseim poliitik, kelle toetus on kaugelt suurem peamisest rivaalist, sotsiaaldemokraatide kantslerikandidaadist Peer Steinbrückist. Telekanali

kümme-kond protsendipunkti kõrgemana sotsiaaldemokraatidest (SPD). Novembris kerkis CDU/CSU toetus koguni 39 protsendini, samas kui SPD populaarsus ulatus 26 protsendini. Sotsid loodavad moodustada valitsusliidu rohelistega, kuid roheliste 14-protsendine toetus ei võimalda neil kahepeale valitsust luua.

Koalitsioon rohelistega

Paljud vaatlejad peavad tõenäoliseks taas nn suure koalitsiooni loomist ehk Merkeli konservatiivide ja sotside ühisvalitsust, kus võtmeroll on muidugi Merkelil, nagu aastail 2005–2009. Tõlral rahandusministriks olnud Steinbrück on aga öelnud, et tema enam Merkeli valitsusse ei lähe, ja ta on eitanud ka suure koalitsiooni

loomist. Kuigi enamik valijaist eelistaks konservatiivide ja sotside valitsusliitu, võib võimalikuks osutuda veel üks variant.

Nimelt see, et

Merkel võtab kampa rohelised, sest praegused partnerid vabad demokraadid (FDP) on nii kehvas seisus, et nad ei pruugi viieprotsendist künnistki ületada ja võivad parlamendist üldse välja langeda. Liiguvad kuuldused, et FDP-s püütakse olukorra päästmiseks juhti vahetada, tõenäoliselt jõutakse selleni aga jaanuaris pärast kohalike valimisi Alam-Saksi liidumaal. Kui FDP-l seal halvasti läheb, peab parteijuht, majandusminister Philipp Rösler lahkuma.

Vaatlejate hinnangul on roheliste antipaatiat konservatiivide vastu leebumas.

ARD novembrikuise küsitluse kohaselt on 65-aastane Steinbrück meeltmööda 30 protsendile sakslastest ja võrreldes septembriga on tema reiting seitsme protsendipunkti võrra langenud. See-cest Merkeli toetus kasvas sama aja jooksul veel üheksa punkti võrra, küündides 51 protsendini.

Merkeli populaarsus on siiski oluliselt suurem kui tema partei toetus. Kuid kümme kuud enne valimisi on CDU ja selle Baieri sõsarpartei Kristlik-Sotsiaalse Liidu (CSU) reiting püsinud

Angela Merkel sihib septembris kolmandat ametiaega kantslerina.

Foto: Reuters/Scanpix

UUS TULIJA

Piraadipartei tõus ja langus

Saksa poliitmaastikul on ka üks uustulnuk, kes võib kaardipakki veidi segi lüüa, kuigi mitte ilmselt nii oluliselt, kui veel mõne kuu eest tundus. See on Piraadipartei, mis tegi viimase aastaga suure tõusu, võites kohti nelja liidumaa parlamendis, kuid on nüüdseks säilitanud vaid veerandi tipptootest.

Piraadipartei reiting kõigub

praegu viie protsendi juures, jäädes pigem alla selle, mis tähendaks parlamendist välja jäämist. Liikmeskond on aga aastaga pea-aegu kolmekordistunud, ulatudes 34 000 inimeseni. See teeb piraatidest suurima liiduparlamentis esindamata partei ja seitsmenda partei üldse.

Piraadid pole suutnud kokku leppida seisukohtades, mis olek-

sid selgemad nende üldistest sihtidest: rohkem otsedemokraatiat, kodanikuõigusi, internetivabadust. Piraadid on küll pälvinud toetust üle kogu poliitilise spektri, kuid rohkem siiski vasakpoolsete seas. Seetõttu võib Piraadipartei langus tähendada seda, et sotsid ja rohelised võivad saada endale osa piraatide varasematest toetajatest.

Eesti astub Brüsseli andmekaitserereformi vastaste hulka

Määrus

Hulk EL-i liikmesriike üritab taas Euroopa Komisjoni andmekaitseplaani leevendada.

Raimo Poom
raimo.poom@epL.ee

Selle nädala lõpus toimub Brüsselis justiits- ja siseasjade nõukogu istung, kus EL-i justiitsministrid arutavad taas volinik Viviane Redingu väljakäidud radikaalset andmekaitse-

Euroopa Komisjoni justiitsvoliniku Viviane Redingu suur andmekaitserereform nõuab arvatust rohkem tööd riikide veenmiseks.

Foto: AFP/Scanpix

reformi ettepanekut. Eesti Päevaleht kirjutas sel teemal pikemalt juba maikuu, kui Eesti andmekaitse inspeksioon tuli välja tõsiste kahtlustega, kas komisjoni andmekaitserereformi idee ka tegelikult seatud eesmärgid saavutab.

Eesti ametnikud kartsid, et pigem võib kasvada ettevõtluse andmekaitsega seotud halduskoormus ja regulatsioon võib muutuda senisest palju jäigemaks, sest komisjon tahaks selle kehtestada senise direktiivi asemel EL-i määruse vormis. (Direktiivi võtavad liikmesriigid üle oma seadusega, määrus kehtib nii, nagu see Brüsselis välja antakse – R. P.) Maikuu Eestit külastanud Reding lükkas kõik kahtlused ümber.

Ent nüüd on moodustunud selge liikmesriikide grupp, kes on Redingu plaanile põhimõt-

teliselt vastu ja kes soovivad direktiivi pehmemat varianti, mis jätkaks riikidele ruumi eesmärkide saavutamiseks enda soovitud viisil. Eri andmetel kuuluvad nende riikide sekka kindlasti Ühendkuningriik, Taani, Sloveenia, Belgia, Ungari ja Rootsi.

Suurem halduskoormus

Neljapäeval algavale nõukogu istungile sõitev justiitsminister Kristen Michal andis eile Eesti seisukohtadest aru riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjonile. Rääkides pärast Eesti Päevaleheda, kinnitas Michal, et reformi pehmemadajate grupi liikmeks võib arvata ka Eesti valitsuse. „Me oleme kogu aeg olnud seda meelt, et väljapakutu pole piisavalt paindlik, ja soovinud määruse osade ümbertõstmist direktiivi,“ selgitas Michal.

Ta lisas, et ta kavatseb kindlasti nõukogu istungil sõna võtta ja Eesti kriitilisi seisukohti selgitada. „Meil on mure seoses ettepanekust tuleneva halduskoormuse tõusuga, samuti ei tohiks uus regulatsioon saada liiga jäik.“

Peale eelmist justiits- ja siseasjade nõukogu istungit andis ka Reding mõista, et komisjon võib ministritele esitada uued ettepanekud, mis esialgu väga karmina väljapakutud andmekaitserereformi pehmemdaksid.

See võib olla tingitud asjaolust, et kuigi komisjon tahtis andmekaitserereformi kiiresti ära teha, on see liikmesriikide aruteludes takerdunud. Michal tõi näiteks, et liikmesriikide töögrupid on alates veebruarist kuni praeguseni komisjoni üli-pika määruse eelnõu 90 artiklist suutnud omavahel läbi arutada vaid 40. ●

Telli nüüd Eesti Päevaleht!

**Võida 3 x 1000 € väärtuses
kinkekaarte Kaubamajast!**

Kõik Eesti Päevalehe Kodupaketi ja Äripaketi
praegused tellijad saavad samuti loosimistele
registreeruda.

Järgmised loosimised toimuvad 19.12 ja 9.01.

Telli ja registreeru:

epl.ee/kodu

Kodupakett sisaldab:

- Eesti Päevaleht E-R
- Uus laupäevaleht LP
- Eesti Päevaleht ja LP digilehena

Lisainfo: klienditugi@lehed.ee või 680 4444

Eesti Päevaleht

TURISM

15% vähem kui 2011. aasta samal ajavahemikul käis tänava esimese üheksa kuuga Venemaal Eesti turiste. Eestit väisanud Vene turistide arv suurenes 37%. **ERR**

EESTI EDUKAIM

Äripäeva TOP-100 ehk Eesti edukamate ettevõtete konkursi ajaloo edukaim ettevõtte on EMT, mis võitis esikoha mäekõrguse eduga BLRT ja Vopak E.O.S-i ees. Fotol EMT juht Valdo Kalm. **Delfi**

ELANIKE VANANEMINE TULEB ENDA KASUKS PÖÖRATA

Majandusteadlase Andres Arraku sõnul võiks Eesti püüda järjest kasvavat elanikkonna vananemist enda kasuks pöörata. „Mina olen seisukohal, et vana-neva elanikkonna eest hoolit-

semine võiks olla Eesti Nokia,” soovitas Arrak Swedbanki eraisikute rahaasjade teabekeskuse konverentsil. Tema sõnul ei tähendaks see aga kontrollima-tut spaade ehitamist. **Delfi**

H&M tuleb Eestisse, töökohtadele on suur konkurss

H&M-i Riia poe avamine septembris möödus väga lustakalt.

Foto: Delfi.lv

Kauplusekett

Viiele H&M-i töökohale on paari päevaga saabunud üle 200 kandideerimisavalduse.

Ann-Marii Nergi
ann-marii.nergi@epl.ee

Järgmise aasta sügisel Tallinnas kolm poodi avav moeriie- te jaemüügikett H&M otsib kauplustesse töötajaid personaliotsingufirma Manpower kaudu. Praegu soovitakse firma kaudu leida inimesi neljale töökohale Eestis: kaupluse juhataja, osakonnajuhataja, müüja-dekoraator ja vanem-kassapidaja. Samuti soovib H&M värvata Eestist raamatupidajat, kelle töökohaks on

lihttöötaja ametikohad, vaid nõuavad teatud eeldusi ja kvalifikatsiooni. Võime oma kogemuse põhjal öelda, et sellistele ametikohtadele laekub enamik CV-sid alles kandideerimistäht- aja lõpus, sest inimesed võta- vad tihti rohkem järelemõtlemis- aega,” rääkis Vanaselja.

Veel ei kommenteerita

H&M-i pressiesindaja Hacan Anderssoni sõnul ei soovi suur- korporatsioon enne, kui algab reaalne palkamisprotsess, töö- tajate arvu või nende töötingi- musi kommenteerida. „Vastab tõele, et oleme alustanud oma Eesti poodide juhtide otsimi- sega. Kahjuks on aga veel lii- ga vara öelda, kui palju inimesi me kokku palkame, kuid täp- semalt saab sellest rääkida siis, kui poodide avamine 2013. aasta sügisel on lähema- le jõudnud,” ütles Andersson.

Kolm H&M-i poodi, mis tuleva aasta sügisel Tallin- nas avatakse, asuvad teadete kohaselt Kristiine ja Rocca al Mare keskuses ning Narva maanteel endises postima- jas. Kaubanduskeskuste hal- daja Citycon on teatanud ka poeketi vajaduste rahuldami- seks ruumide laiendamisest ja Cityconi äridirektori Mati Popsi sõnul alustatakse pea- gi ettevalmistustega. Samal ajal kui H&M, saabub Rocca al Mare keskusesse ka Briti

kaubamärk Debenhams, mis on lubanud poe avada samu- ti järgmisel sügisel. Et nii rootslaste kui inglaste soo- videle vastu tulla, laiendatak- se Rocca al Mare kaubandus- keskust 3000 ruutmeetri võrra 57 500 ruutmeetrini. Kristii- ne keskuse täpsemaid laiene- misplaanid pole Citycon veel avaldanud. **o**

Pood avatakse ka Indoneesias

Kuigi Eestis ei ole veel ühtki H&M-i kauplust, on üle maail- ma tuntud tootemark ka eest- laste seas nii populaarne, et suurte allahindlusperioodi- de ajal sõidetakse spetsiaal- selt moekaid riideid ostma üle lahe Helsingisse või kau- gemalegi.

Sel aastal avas müügikett oma esimesed poed lisaks Läti- le veel Bulgaarias, Mehhikos, Malaisias ja Tais. 2013. aastal tahab poekett laieneda lisaks Eestile veel ka Leetu, Indonee- siasse ja Tšiili pealinna Santia- gosse Lõuna-Ameerikas.

Praegu on H&M-il kok- ku 2629 poodi 46 riigis. H&M annab tööd ligi 94 000 inime- sele üle maailma. Stockholm- i börsil noteeritud kontserni 2012. aasta üheksa kuu kasum küündis üle 1,3 miljardi euro, kolme kvartali käive oli pea 12 miljardit eurot.

TARBIJA

Eksitavad kiirlaenu on kasvav mure

Tarbijakaitseameti teatel tekita- vad lahkelt pakutavad kiir- ja väi- kelaenu ning neid võtvaid tarbi- jaid eksitav reklaamimine üha roh- kem muret kogu Balti ja Põhjala piirkonnas.

„Laenu, mille saamiseks on vaja teha vaid hiireklõps või saa- ta lühisõnum, on majanduskriisi tekkides kiiresti levima hakanud. Mõned firmad tegutsevad nii Bal- ti- kui ka Põhjamaades,” kommen- teeris Taani tarbijaombudsman Henrik Øe.

Rahalistes raskustes tarbijatele pakutakse turunduskanalite kaudu justkui turul saada olevatest pari- maid laene ja nende kättesaadav- us on tehtud reklaami uskuma jääjatele võimalikult lihtsaks.

Reklaamimisel jäetakse sage- li välja või antakse vähem ruumi olulisele ja kohustuslikule info- le aastase intressimäära, tasude ja koormavate tingimuste kohta. Nii võivad need laenu osutada tarbijatele oodatust kallimaks ja tekitada tõsisid rahalisi problee- me. **Delfi**

Ettevõtjad panid seljad kokku

Äriinglid

25 Eesti erainvestorit panid eelmisel nädalal seljad kokku ja asutasid riskinvesteeringu- tega tegeleva mittetulundus- ühingu Eesti Äriinglite Assot- siatsioon. MTÜ eesmärk on suurendada Eestis tegevust alustavatesse ettevõtetesse teh- tavate nn seemneinvesteeringu- te mahtu.

Vastloodud ühingu juha- tusse valiti Allan Martinson, Andrei Korobeinik, Ivar Siimar, Marek Kiisa, Peeter Klan- berg, Hardi Kampus ja Har- ri Männistö. Erainvestorid on osalenud selliste uute kas- vuettevõtete nagu GrabCAD, Cherry Media, Cleveron, Modesat, Marinexplore jt rahastamisel.

„Sellised äriinglite ühendu- sed eksisteerivad kõigis arene- nud riikides. Nende eesmär- giks on ühendada erainves- torite jõud, et suurendada nii investeeringute mahtu kui kva- liteeti. Soovime seeläbi eden- dada Eesti teadmispõhist majandust ja eksporti,” ütles

üks ühingu loomise initsiaa- toreid Ivar Siimar.

Kui tänava oli varajase faa- si investeeringute maht Ees- tis umbes 1 miljon eurot, siis 2015. aastaks kavatseb MTÜ selle viiekordistada. Rahas- tatavate ettevõtete arv võiks suurened 25-ni aastas ja loo- davate uute kõrge kvalifikat- siooniga töökohtade arv mit- mekordistuda.

Mõjutab majandust

„Hästi toimiv riskikapitali- turg mõjutab oluliselt uute töökohtade loomist, innovat- siooni ja majanduskasvu,” lisas Eesti Riskikapitali Assotsiat- siooni juhatuse esimees Mar- gus Uudam.

MTÜ kavatseb keskendu- da mitmele probleemile: uute investeerimisvõimaluste otsi- mine ja analüüs, investorite ja ettevõtjate kokkuviiimine, investeerimisega seotud juri- diliste aspektide arendus jne.

Ühingu liikmed teevad oma investeerimisotsuseid eraldi või sündikeerituna. **o** **Delfi**

Rahvusooper
Estonia

107. hooaeg

www.opera.ee

4. – 8. detsembrini
kõik kingid kogu perele
ühest kohast

Hea valik Estonia etendusi hinnaga **10 eurot** pilet:

Mees La Manchast, Manon, Pähklipureja, Manon Lescaut, Rosalinde, Julius Caesar, La traviata

Piletid müügil Estonia teatri kassas, Piletimaailmas, Piletilevis ja internetis

Erihinnaga plaadid, raamatud ja meened müügil
Estonia teatri fuajees

Täpsemalt räägitakse siis, kui poodide avamine 2013. aasta sügisel on lähemal.

poeketi raamatupidamisosa- kond Soomes, Keravas.

Manpoweri Baltikumi müü- gijuhi Kristjan Vanaselja sõnul on juba kolme päevaga, mil kuulutused tööpakkumispors- taalides üleval on olnud, lae- kunud neile viie töökoha peale kokku üle 200 kandideerimis- avalduse. „Pakkumisel olevate töökohtade positsioone arves- tades on 200 avaldust väga hea tulemus, sest need ei ole n-ö

Viiendik üle 65-aastaseid inimesi käib veel tööl

Pensioniiga

Pensionile jäädakse

pigem seetõttu, et

töökoht kaob, mitte aga

kehvavõitu tervise pärast.

Kristiina Viiron

kristiina.viiron@epl.ee

„Töötan, sest tahan teatris käia ja reisida ka natuke,” kostis Tallinna ülikooli garderoobis töötav 68-aastane Salme vastuseks küsimusele, miks ta edasi tööl käib ega pea pensionipõlve, millele tal on olnud õigus juba ligi kümme aastat. Üks põhjus veel, miks Salme enda sõnul tööl käima peab, on ravimid, mille ostmiseks muidu raha ei jaguks. Ta nendib, et kui ta elatuks ainuüksi pensionist ja maksaks sellest ära korterikulu, elektri, telefoni ja ravimid, jääks elamiseks, sh söögi jaoks kuus 80 eurot. „Ja see pole laimine, kui jagada 80 kolmekümne päevaga,” tõdes ta. „Teatrit endale lubada ei saaks.”

Salme kinnitas, et kui ta saaks praeguse üle 300 euro asemel pensioni 500 eurot kuus, jääks ta päevapealt koduseks.

Ega Salme oma vanuseklassis eriti erandlik olegi. Statistikaameti andmeil töötas eelmisel aastal viiendik ehk 19,5% 65–69-aastaseid inimesi. Üsna toimekad olid ka 70–74-aastased, kellest tegi veel tööd 14,5%. See näitaja on alates 1997. aastast, kui statistikaamet hakkas selle vanusegrupi hoiuvatust jälgima, ka seni suurim.

Valmis edasi töötama

Möödunud nädalal Tallinna ülikoolis toimunud Eesti vanemaealiste (üle 50-aastaste) uuringu tutvustusel nimetati muu hulgas meie vanemaealiste küllaltki suurt tahet töötada. Näiteks Tallinna ülikooli rahvusvaheliste ja sotsiaal-uuringute instituudi vanemteaduri Rein Võõrmanni esitlusest selgus, et pärast 63. eluaastat ei kavatse kindlasti edasi töötada 35% küsitletuid (küsitleti ligi 6900 inimest). Tõenäoliselt arvas edasi töötavat 31% ja üsna kindlasti 34% vastanuid.

Ellu Saar, celnimetatud instituudi professor, tõi esile, et üle veerandi küsitletuid tahaks pärast pensionile jäämist töötada veel üle viie aasta. Natuke alla veerandi uurimisel teeks veel tööd kolm kuni viis aastat ja kohe, kui see iga kätte jõuab, jääks pensionile samuti natuke alla veerandi vastanuid.

Otseseid põhjuseid, miks pensionieas töötatakse, jutuks ei tulnud, ent nagu loo alguses märgitud Salme, nii nimetab ka Rein Võõrmann üheks põhjuseks Eesti väikseid pensione. Statistikaameti andmeil oli mullu keskmine vanaduspension 305 eurot.

Üle viiekümneaastaste uuringust selgus ka, et vanema-

Eakamat tööjõudu tuleks pidada ressursiks.

Foto: Istockphoto

ealised lahkuvad töölt pigem seetõttu, et nad kaotavad töökohta, aga mitte kehva tervise pärast.

„Vähemalt aasta oleksin veel töötanud,” arvab 68-aas-

ei ta ha veel kodus olla, et olen veel võimeline ühte koma teist tegema. Öppisin veel uue töögi ära,” kinnitab ta, pidades silmas arvestaja ametit. „Ka materiaalselt oli vaja tööl käia.”

Instituudi direktor Luule Sakkeus osutas, et Eesti on üks kõrgemini haritud vanemaealistega maa, mistõttu vanemas eas inimestel (siinses kontekstis üle 50-aastastel – toim) ei tuleks teha üksnes lihtsamat sorti töid. „Eesti tugevus on haritus ja aktiivsed tööturumeetmed peavad olema suunatud ka uut eriala omandama,” rõhutab ta, soovides vanemaealistele julgust ümber õppida.

Võõrmanni sõnul suhtutakse vanemaealistesse tihti peale nii, et nad hoiavad tööl kohta kinni ega suuda pakkuda uusi ideid. „Suhtumist on vaja muuta ja käsitleda neid kui ressursi,” rõhutab vanemteadur ja viitab asjaolule, et Eesti on väga vananeva rahvastikuga maa.

Kui 1990. aastal moodustasid üle 65-aastased inimesed kogurahvastikust 11,6% (181 605 inimest), siis mullu oli see suhe juba 17% (228 007 inimest) ja tänavu 17,2% (230 250 inimest).

„Rahvusvaheliselt loetakse, et kui 7% rahvastikust on üle 65 aasta vanad, on tegemist vananeva rahvastikuga,” nentis Võõrmann. „Meil on see näitaja 2,5 korda suurem.”

JURIST SELGITAB

Õppepuhkusest ja tööajanormist

Helve Toomla

jurist

♦♦ Ettevõtte, kus ma töötan, on jaganud, et nii tavapuhkuse kui ka õppepuhkuse (õpin töö kõrvalt) normtunnid nädalas on 40 tundi nagu töötunnidki. See on jaotatud päevade peale: esmaspäevast neljapäevani 8 tundi ja 15 minutit ning reedel 7 tundi. Laupäev ja pühapäev on võrdsustatud 0 töötunniga, sest need on vabad päevad.

Minu teada ei ole täiskasvanute koolituse seaduses õppepuhkuse tasu arvutamist reguleeritud, mis tähendab, et õppepuhkuse tasu arvutamine ja maksimine toimub tavapärase puhkusetasuna. See, millist tööajarežiimi firmas kasutatakse, pole arvutamisel oluline.

Kuna täiskasvanute koolituse seaduse alusel antakse õppepuhkust kalendripäevades, siis tuleb ka tasu arvutades lähtuda kalendripäeva keskmisest tasust.

Kas ettevõtte saab õppepuhkuse päeva tunde ise reguleerida ja kas õppepuhkuse päevad nädalavahetusel võrdsustatakse töötundidega või annavad need tõesti nulli?

Tööandja ei pea puhkuseaegseid töötunde määrama,

need tulenevad õigusaktidest. Õppepuhkust peab küsima saama kalendriaasta jooksul 30 kalendripäeva, sellest 20 kalendripäeva (sh puhkepäevad) eest maksab tööandja kalendripäeva keskmist töötasu.

Vabariigi valitsuse 11. juuni 2009. a määruse nr 91 „Keskmise töötasu maksamise tingimused ja kord” § 4 kohaselt arvutatakse keskmine kalendripäevatasu õppepuhkuse päevade eest üldjuhul nii, et arvutamise vajaduse tekke kuule eelnenud kuue kalendrikuu jooksul teenitud töötasu jagatakse sama ajavahemiku kalendripäevade arvuga.

Kui aga küsimus puudutab nn tööajanormi ehk töötajale õppepuhkusel olnud kuus ettenähtud tööaega, siis siin arvestatakse normist välja ainult kaheksatunnised kalendrijärgsed tööpäevad.

Olgu näiteks 11 kalendripäeva õppepuhkust 19.–29. novembrini. Selle aja sees on üheksa tööpäeva ehk 72 töötundi. Novembri tööajanorm on 176 tundi (22 kaheksatunnist tööpäeva), töötajale jääb sellest 104 tundi (176 miinus 72).

Saada oma tööalane küsimus:

kristiina.viiron@epl.ee

levira

Levira on ringhäälingu- meedia- ning IT- ja telekommunikatsiooni valdkondades infrastruktuuriteenuseid osutav ettevõtte. Levira omanikeks on Eesti riik ning Prantsuse telekommunikatsiooni- ja ringhäälingukontsern TDF. Ettevõttes töötab 85 inimest. Asume Tallinna Teletornis.

Pakutav ametikoht:

PERSONALIJUHT

Personalijuhi töö sisuks on personalitöö korraldamine ning firma ärivaldkondade eesmärkide saavutamisele kaasaaitamine. Muu hulgas:

- Ettevõtliku ja koostöise kultuuri edendamine
- Juhtide toetamine ja nõustamine personalialastes küsimustes
- Personalijuhtimise protsesside ja standardite kaasajastamine
- Personali värbamine ja valik
- Hindamine ja tagasiside, töötajate rahulolu uuringud
- Kompetentside arendamine, koolituste planeerimine ja korraldamine
- Personaliarvestuse korraldamine
- Töökeskkonna arendamine
- Valdkonna eelarve koostamine ja jälgimine

Edukalt kandidaadilt eeldame kõrgharidust, personalitöö põhjaliku tundmist, varasemat erialast töökogemust vähemalt 3 aastat ning head inglise keele ja arvuti kasutamise oskust. Ootame kandideerima loovaid, analüütilise ja süsteemse mõtlemisega, algatusvõimelisi ja kohusetundlikke inimesi, kes on hea eneseväljendus- ja suhtlemisoskusega.

Kasuks tuleb kogemus välisturgudel tegutsevas ja/või infotehnoloogiafirmas ning vene keele oskus.

Omalt poolt pakume eneseteostusvõimalusi kiiresti arenevas rahvusvahelises ettevõttes, võimalust firma strateegilistes valikutes kaasa rääkida, konkurentsivõimelist palka, kaasaegset töökohast ja sõbralikku kollektiivi.

Palume CV, motivatsioonikirja ja avalduse palgasooviga saata hiljemalt **14.12.2012** aadressil HR@levira.ee.

Täiendav info telefonil 680 4000.

www.levira.ee

 kliimaseade

OÜ Kliimaseade pakub tööd:

MÜÜGIINSENERILE

✳ **Tööülesanded:** kütte-, kliima- ja jahutusseadmete ning -süsteemide hinnapakkumiste vormistamine, suhtlemine klientidega, objektidel käimine.

✳ **Nõuded:** tehnilised teadmised, müügitöö kogemus, hinnapakkumiste koostamise ja eskiiside joonestamise oskus, väga hea suhtlemis- ja läbirääkimisoskus, kohusetundlikkus, eesti, vene ja inglise keele oskus, B-kat. autojuhiluba.

✳ **Pakume:** mitmekesist ja huvitavat tööd, konkurentsivõimelist ja tulemustest sõltuvat tasu, nüüdisaegseid töötingimusi, koolitust Rootsis ja Saksamaal.

CV palume saata ja infot saab: carita@kliimaseade.ee

www.kliimaseade.ee

KRUUSEMENT SAI RAHVUSMÖTTE AUHINNA

Tartu ülikooli tänavuse Rahvusmõtte auhinna sai stsenaarist, lavastaja ja näitleja Arvo Kruusement. Ülikool andis Rahvusmõtte auhinna välja üheksandat korda. Auhinnakomisjoni juh-

tinud rektori Volli Kalmu sõnul on Kruusement Eesti rahva ja filmi suurkuju ning eestlaste jaoks tähenduslike inimtüüpide, väärtuste ja maastike aus ja ehe visualiseerija. **EPL**

MARIE UNDERI STIPENDIUMI KONKURSS

Kultuuriministeerium kuulutab välja konkursi Marie Underi stipendiumile, et toetada üliõpilasi eesti kirjanduse uurimisel. Stipendiumi suurus on 3000 eurot, kandideerida saavad täis-

kohaga õppivad üliõpilased, kelle uurimisteema puudutab eesti kirjandust. Taotlusi märgusõnaga „Under“ saab ministeeriumile esitada 12. detsembrini. **EPL**

ÄRAJÄÄVAD ETENDUSED

Näitleja haiguse tõttu jääb Vanemuises täna ära „Tagasi Eestisse“ etendus, homme jääb ära „Casanova“ etendus. Piletid ostetakse tagasi või asendatakse. **EPL**

Oh kaunis hetk, sa viibi veel!

Arvustus

Veiko Märka
kriitik

„Faust“ on tummfilmi lugu teatrikeeles, mille esteetika pärineb Saksa režissöörilt Murnault, eetika J. W. Goethelt.

Murnault („Faust”, 1925) on ka vormiline raam: VAT Teatri lavastus kestab sama kaua kui täispikk film ja on ilma vaheajata. Tulemus on filmist siiski märksa põnevam ja huvitavam. Esiteks on tegevus laval katkematu, mitte üksikutest stseenidest ja kaadritest kokku kleebitud. Seega on see ka harmoonilisem ja loogilisem. Teiseks on ruum kolmemõõtmeline. Kolmandaks on lavastaja tekitanud mõjuva võõrituse efekti sellega, et tekst kõlab küll õigel ajal, aga valedes suudes. Nii et tegu on ühest küljest sünkroonheli-ga, teisalt siiski millegi väga võltsiga. No ja neljandaks on juba sõnalise osa eksisteerimine iseenesest pluss.

Suurepärase kehakeel

Kõik meesnäitlejad kasutavad ekspressiivsele liikumisele ja žestidele lisaks ohtralt groteski, eriti meisterlikult teeb seda Margo Teder Gretcheni emana. Nad on igas rollis omapärased ja värvikad. Seevastu Katariina Ratasepp Gretchenina on must-valgel skaalal täiesti valge leht, puhas paber, millele nii Murnau jõhkralt üledramatiseeritud esteetika kui ka Goethe igihaljad eetilised probleemid imeselt väljaja joonistuvad. Võiks öelda, et ta on lavastuse ohvritall. Kogu trupi kehakeeleoskus on suurepärase ja ühtlase.

Kuivõrd näidendi selgroo moodustab Mefistofelese (Tanel Saar) ja Fausti (Ago Soots) võitlus, siis nende kujude rollilahendus määrab üldmulje kõige tuntavamalt. Saatanliku ja humanistliku alge konflikti asemel näeb lavastuses pigem võrdsete riukameeste heitlust enam-vähem Varga-

mäe Pearu ja Andrese vaimus (Saar loomulikult Pearuna). Muidugi on võrdlus poolik, sest tüki algus ja lõpp rebestavad lavategevuse loogika julmalt lõhki. Eriti tummfilmilik on Sootsi doktor Faust: oma kramplik-sõgedate liigutustega on ta täiesti deemonlik või vähemalt frankensteinlik kuju (kui Boris Karloffist lähtuda). Saare Mefisto meenutas inimest (või helifilmitegelast) rohkemgi – mingit libedat selli kinnisvarabüroost või pangast, kes rahva laenukoorma all ägama sunnib ja verest tühjaks imeb. Pidades seda ise asjade ainuõigeks käiguks, sest keegi pole talle sõna „armastus“ tähendust selgitanud.

Lisaks läbivale rangele must-valge vastandusele leidub tükis ka huvitavaid üksikleide, näiteks areneva loote hologramm Gretcheni kõhul ning tema ja Fausti tarkava armastuse markeerimine värviliste seebimullidega. Eraldi tunnustust väärib näidendi tekst, milles pole midagi ülearu, aga kõik oluline saab siiski öeldud. Ka VAT Teatri saali kitsus ja madalus muutub selles lavastuses positiivseks faktoriks. Nii säilib tüki jooksul laval keskaegse teadlase laboratooriumi hõng (ehkki tege-

VAT Teater markeerib Gretcheni ja Fausti armastust seebimullidega.

Foto: Rait Avestik

tika mõistes ühte üsna lapsiku kunstilise kriteeriumi järgi vändatud tummfilmi järele tehakse, levib selle tulemuse-na saali väga tuntav absurdi-teatri vaim.

Kahe haru manifest

Nähtud lõigud Murnau filmist – eriti kui neid võrrelda ka Fritz Langi „Metropolis“ ja muu selleaegse Saksa filmi ängistava ekspressionismiga – andsid vastuse ka ühele mind ammu kiusanud küsimusele. Kuidas oli nii kultuurisel ja arenenud maal võimalik Hitleri sarnase maniaki võimuletulek? Aga pärast neid filmiõudusi ei tundunud natside režiim rahvale vähemalt esimestel aastatel kindlasti kuigi jube.

Näidendis ei puudu ka vihed tänapäevale. Doktor Fausti ennastsalgav tegu, rahva katkest päästmise nimel oma hinge Kuradile ohverdamine, on ju räiges vastuolus äsja-se meditsiinitöötajate streigiga. Või oli nende lepe Ansi-pi valitsusega samuti leping Kuradiga?

„Faust“ kui VAT Teatri juubelihooaja esimene uuslavas-

tus on suurepärase kink publikule (või pigem küll iseendale, sest ega seda tasuta näidata). „Kogu maailma tuuma ja löime silmast silma siin näha võime.“ See on nii filmi kui ka teatri kõige emotsionaalsemate vahendite kasutamise sümbioos. „Faust“ ei ole natuke kino teatris ja natuke teatrit kinos (yini ja yangi võtmes). See on kahe kultuuriharu võimas ühine manifest (harta?). Kõige selgem oleks võrdlus Veera Muhhina skulptuuriga: kaks figuuri astuvad töölise ja kolhoositari kombel käsikäes ühise triumfi poole: ühel käes kaamera, teisel see tahvel, mis iga võtte ees kinni lüüakse; ühel ees naerev, teisel nuttev mask. ●

„Faust“

VAT TEATER

Autor ja lavastaja: Aare Toikka

Osades: Ago Soots, Tanel Saar, Katariina Ratasepp, Margo Teder, Meelis Põdersoo ja Madis Muul
Esietendus 29. novembril rahvusraamatukogu teatrisaalis

Michael Haneke sai peale Kuldse Palmioksa tänavu ka Euroopa parima filmi auhinna.

Foto: Reuters / Scanpix

Euroopa hindas parimaks „Armastuse“

Auhind

Malta saarel peetud Euroopa filmiakadeemia auhinnagalal anti Euroopa parima filmi tiitel Michael Haneke lavastatud „Armastusele”, mis linastus äsja ka PÖFF-il. „Armastus” tõi veel Hanekele parima lavastaja tiitli ning näitlejaauhinna peaosatäitjatele, prantslaste armastatud veterännäitlejatele Emannuelle Rivale ja Jean-Louis Trintignant'ile. Film räägib kõrges eas paari

armastusest ja pühendumusest, kui kooselu põrkab ter-visest tingitud raskustele.

„Armastus” võitis tänavusel Cannes'i festivalil Kuldse Palmioksa. Rikkalikult pärjatud Haneke on saanud varem Euroopa filmiakadeemia auhindu filmidega „Klaveriõpetaja”, „Varjatud” ja „Valge pael”. Klassikutest autasustati galal Helen Mirrenit tema panuse eest maailma filmikunsti. Elutöö auhinna sai Bernardo Bertolucci. ● **EPL**

Rongi modernism peidab end kinolinal jooksvates kaadrites

Arvustus

Andres Laasik
toimetaja

Soome filmimõtte käilakuju Peter von Baghi raamatu „Rongis” ilmumine on hea märk eestikeelsete filmiraamatute maailmas. Autori hea mõttelehuga jutt aitab mõista, mis on filmikunst.

„Rongis” on elegantselt koostatud filmiesseede kogu, kus esseid ühendav lüli on rong kui filmi tegelaskuju. Ja asi ei ole sugugi ainult vanda-de Lumiere ide vändatud maailma esimeses filmis „Rongi saabumine jaama”, rong on filmikunstis sees sügavamaid sidemeid pidi, nagu von Baghi tõestab. Nimelt on industriaalse pöörde sümbolkuju raudruun koos modernismiajastu suurtunni filmiga sama inimeskonna pöörde tulemus, nende märgilised seosed ilmnevad kinolinal linastunud teostes.

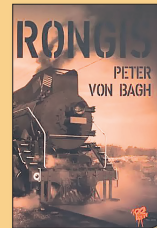
Kahju on siiski sellest, et von Baghi on mängust välja jätnud filmi meelelahutuslikumad žanrid, kus rong on niisamuti olulist rolli mänginud. Seejuures on ta ebaloogiline, sest Hollywoodi algusaegade

hitt „Suur rongirööv”, millest von Baghi kohe teose alguses kirjutab, esindab just peavoolu filmi, mille hilisemaid teoseid autor väldib. See peavoolu filmide vältimine pole mitte ainult snobism, vaid ka teaduslikus mõttes lihtsameelne, sest sellise loominguga taga on sotsioloogia argumentid.

Kui algus tehtud, võiks ju von Baghi eesti keeles avaldamist jätkata, sest see enam kui 20 filmikirja avaldanud ja suure hulga dokumentaalfilme teinud klassik sobib Eestisse, kuna tema puhul on tasakaalus rahvuslik ja rahvusvaheline. Kõne alla võiks tulla mõne tema filmiajaloo või -teooria raamatu tõlkimine, neid on maakeeles napilt. ●

„Rongis”

Peter von Bagh
Tõlkinud
Erkki
Sinijärv
KIRJASTUS
MENU

AVRAM GRANT VÕIB CHELSEASSE NAASTA

Võimalik, et Londoni Chelsea omanik Roman Abramovitš palkab meeskonnale konsultandiks klubi endise peatreeneri Avram Granti (pildil). Granti ajal ei kaotanud Chelsea Inglismaa kõrg-

liigas ainsatki kodumängu ning jõudis meistrite liiga ja liigakarikavõistluste finaali. Uue peatreeneri Rafael Benitezi käe all ei ole Chelsea veel võidurõõmu maitanud. **EPL**

PARIMAD TENNISISTID

Aasta parim naistennisist on tenniseliidu hinnangul Kaia Kanepi ja meestennisist Jürgen Zopp, kes muu hulgas teenis ka Fair Play auhinna. Aasta treener on Zopi juhendaja Pasi Virtanen. **EPL**

PATRIL HIILGAS

Saksamaa käsipallimeistrivõistluste kõrgliigas alistas TSV Hannover-Burgdorf kodus TSV GWD Minden 33 : 26. Mait Patril viskas võitjate kasuks üleplatsimehena 12 väravat. **Delfi**

U-20 KORVPALL

Kaks aastat U-20 noormeeste koondise peatreenerina tegutsenud Andres Söber sai konkurendi, sest oma kandidatuuri esitas ka Rapla korvpallikoondise juhendaja Indrek Ruut. **Delfi**

Eesti rallimeeste tiigist päästjad said Lätis auhinna

Eesti rallimehed surmasuust välja aidanud kaheksa vapralt lätlast pärjati eile Riia ooperimajas sealse Aasta Teo auhinnaga.

Foto: Ilmar Saabas

Telegramm

Gunnar Leheste
Riia

Rallisõitjad Vallo Nuuteri ja Alari Kupri uppumis-surmast päästnud lätlasti premeeriti kangelasteo eest vääriliselt.

Eile tunnustati Riia ooperimajas Aasta Teo auhinnaga suvel Gulbise rallisprindil Eesti rallipaari Vallo Nuuteri ja Alari Kupri tiigist kindlast uppumissurmast päästnud, üheksat vapralt meest: Agars Kozulsi, Ingus Kimelisi, Andris Drozdsi, Sandis Raubiškist, Valdis Medinieksi, Janis Pucet, Roberts Malkalnsit, Gints Lapsat ja Rinalds Rodet.

30. juuni on päev, mida Eesti rallipaar Vallo Nuuter – Alari Kupri võivad pidada oma teiseks sünnipäevaks. Nuuteri ja Kupri BMW kaotas ühel kiiruskatsel juhitavuse, mille tulemusel maanduti autokatusse peale tiiki. Meeste õnnetuseks kiilusid ukseid kinni ja omal jõul ei oleks masinast väl-

ja saadud. Appi tõtanud lätlased hüppasid rinnuli mudasesse vette ja pöörasid nelja minutiga auto ratastele, et eestlased õhku saaksid. Päästjatel oli tükki tegemist, et rallisõitjad autost välja saada, kaldale tirda ja elule aidata.

Meie maal populaarse „Eestimaa uhkusega” analoogne saade jõuab Läti TV3 kaudu eetrisse teisel jõulupühäl, 26. detsembril. Saade salvestati eile Riia ooperimajas püsti pandud jõuluteemaliselt

tuntud Läti lauljad, auhindu andsid üle kuulsad sportlased, kultuuritegelased ja preester. Saalis viibis ka Läti ekspresident Vaira Vīķe-Freiberga. Emotsionaalsete videoklippide järel valati pisaraid nii laval kui ka publiku seas.

Eesti rallimehed päästnud mehed veeti neid tutvustanud videolõigust tagasi sündmuskohale, nagu oli teinud ka sügisel loo esimesena avalikustanud päevaleht Diena.

Päästjatele andsid auhinna ja tänukirjad üle Vallo Nuuter ja Alari Kupri isiklikult. „Tere, meie inglid ja kaitsjad! Neid tundeid ei saa sõnadesse panna, mis me teile öelda

tahame. Aga kuna me oleme sõnaahtraad inimesed, siis me lihtsalt südamest täname teid selle eest, mis te tegite. Tänu-täheks tahame teile anda üle selle auhinna ja kõigile teile tänukirjad, aga meie jaoks palju suurem auhind on see, et meie mõlemal lapsel on isa alles,” ütles Kupri eestikeelses sõnavõtus, mis tõlgiti kohapeal läti keelde. ●

Lätlased hüppasid mudasesse vette ja pöörasid nelja minutiga auto ratastele.

kujundatud telestuudios.

Teiste seas tunnustati kristalliga, mis meenutas uppunud laeva rooli, lapse uppumisest päästnud noort tüdrukut, vanemate puudumisel üksinda viis öde-venda üles kasvatanud noort neidu, pimedat sõudjat ja metsas kaduma läinud väikelapse otsimise operatsiooni vedanud politseinikku. Muusikalisi vahepalasisid pakkusid

Kristjan Port: järelkontroll oleks Veerpalu loo puhul teretulnud

Doping

Nädalavahetusel jõudis meediasse oletus, et murdmaasuusataja Andrus Veerpalu kaitsetiimil on Lausanne'i spordikohtus rahvusvahelise suusaliidu (FIS) ja maailma antidopinguagentuuri WADA ees ajapikku tekkinud üha selgemad eelised. Sporditeadlane ja sihtasutuse Eesti Antidoping nõukogu liige Kristjan Port kinnitas, et need jutud on fantaasia, sest keegi ei tea täpselt, mis rahvusvahelises spordi-arbitraazis (CAS) toimub.

„Kui kohus töötab nii, nagu sellelt eeldatakse, on kohtulahendi tõenäosus ühele või teisele poolele nähtamatu ja vahekorras 50–50. Seega pole seis pärast CAS-i jõudmist sisuliselt muutunud. Veniv aeg võimaldab esitada spekulatsioonide mõlema poole kasuks või kahjuks vastavalt fantaasiale ja kuulujuttudele. Tegelikult aga ei muuda see karvavõrdki,” kinnitas Port.

Uusi tõendeid pole küsitud

Kuigi Veerpalu juhtumi otsust on korduvalt edasi lükatud, ei ole Eesti Antidopingu käest lisamaterjali küsitud.

„Kui provokatiivselt oli spekulatsioonide tulle juurde valada, ei võimalda käimasolev kohtuprotsess teistsuguste, täiendatud meetoditega dopinguproove testida, sest küsimuse all on, kas Veerpalu saab just selle testi põhjal dopingukasutamises süüdi mõista,” arutles Port. „See siiski ei välista, et FIS telil põhjendatud kahtlustuse baasil iseseisva järelanalüüsi ja alustab halva leiu puhul uut, eraldi protsessi. Või kuulutab proovid puhtaks. Järelkontroll oleks selles loos teretulnud, kuna ükskõik milliseks ei kujune esialgne kohtulahend, on avalikkus asunud objektiivse vaatlaja positsiooni asemel polariseerunud kaevikusõtta ja sellisena jätkuv kahtlusetuli on spordi kogukonnale laostav,” lisas Port. Otsus Andrus Veerpalu kohta peaks CAS-ist tulema 28. veebruaril. ●

Ivar Jurtšenko

Täna Delfi Spordis: Kas Tartu Rock võtab Rumeenias hädavajaliku võidu?

Saali hokimeeskond alustas võidukalt

Singapurist ei olnud Eesti saalihokikoondisele vastast.

Foto: www.wfc2012.ch

Eesti saalihokikoondis võitis MM-finaalturniiril Bernis avavoorus kindlalt Singapuri 13 : 2 (6 : 0; 4 : 1; 3 : 1).

Meeskonna parimaks tunnistati viimasel hetkel asendusmängijana koondisse kutsutud 18-aastane Kaspar Kallion, kes viskas neli väravat ja andis ühe väravasöödu. Kiitust väärrib ka teine viimasel hetkel liitaja Elvis Aug, kelle kontole kogunes kaks väravat ja kaks söötu. Kokku sahistasid singapurlaste väravavõrku koguni kaheksa Eesti mängijat.

Täna kohtub Eesti Slovakiaga, keda me valikturniiril

6 : 4 võitsime. Homme on vastaseks alagrupi favoriit Šveits, kes avavoorus alistas slovakiid 8 : 4. Eesti kaotas maailma tipu kuuluvale võistkonnale viimase omavahelise kohtumise 6 : 7. Veerandfinaali pääsevad iga alagrupi kaks paremat meeskonda.

Kaks aastat tagasi Helsingis peetud finaaltorniiril oli rahvuskoondis lähedal ka poolfinaali jõudmisele, kui veel eelviimasel minutil juhiti hilisema pronksimeeskonna Tšehhi vastu 2 : 1, kuid kaotati pärast lisaaega karistusvisetega. Šveits oli sellel turniiril neljas. ● **EPL**

JÕULUKUU RAAMATUNÄDAL

4.-8. DETSEMBRIL
Eesti Rahvusraamatukogus

RAAMATUMÜÜK	4. detsembril 12-20
	5.-7. detsembril 10-20
	8. detsembril 11-18

- Näituse „Eesti kirjandus kinolinal“ tutvustus: 4. dets. kl 13 ja 6. dets. kl 16
- Rahvusraamatukogu soovib teistmoodi kingiideid jõuluks: hõrgutavate retseptidega e-kokaraamat, imeilusate piltide ja õpetlike juttudega e-lasteraamat, vanaaja jõulutervitustega e-postkaart. Tellid digitaalkoopia Rahvusraamatukogu kogudest: 5.-7. dets. kl 11-17
- Kirjandusfoorum Paabeli raamatukogu "Tulipunktid": 7. dets. kl 12-18
- Kirjandusõhtu muusikaga "Et leekides leegiks ...": 7. dets. kl 18-19

OLETE OODATUD!

Lisainfo kodulehel
www.rahvusraamatukogu.ee
või tel. 630 7260

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU

Täiemõõduline jalgpalli sisehall peaks valmima juba veebruaris

Ehitus

Lilleküla jalgpallikompleksi kerkib kauaoodatud täiemõõduline tehismurukattega sisehall.

Aet Süvari
aet@epl.ee

Pikka aega on Eesti jalgpallurid unistanud täismõõtmega sisehallist, mis lubaks talvistes oludes – ehk Eesti kliimas enamasti novembrikuust märtsini – korralikult trenni teha ja palli veeretada. Kui paremal ajal käisid paljud klubid hooajaelset ettevalmistust tegemas Küprose ja Türgi soojamaalaagrites, siis viimastel aastatel on lepitud kohalike vutihallidega, nagu Männiku tehismurukatte kohale püsti aetud „kuppel” või Kotka tänava hall, mis on küll korralik, aga mitte täismõõtmega.

Alles möödunud nädalal rõhutas jalgpallikoondise peatreener Tarmo Rüütli Eesti Päevalehele antud intervjuus sisehalli vajalikkust: „Inimmaterjali on, aga taristu pole sellele järele tulnud. Sellele viitab ka sisehalli puudumine meie kliimas,” ütles Rüütli. „Normaalmõõtmega sisehalli valmimine on jalgpalli arengu kohalt tähtis, sest kui ei ole häid tingimusi, pole tihti võimalik teha ka head tööd. Nii et kui taristu ka järele tuleb, siis saame kerkida kõrgemale tasemele, muutuda stabiilsemaks.”

Jalgpalliliidu infojuhul Mihkel Uibolehel on palluritele hea uudis. Halli ehitus hakkab lähiajal hooga pihta ja veeb-

Kui ilmataat võistluskalendrit ei arvesta, on seni Eestis pidanud jalgpalli taga ajama lumes. Täismõõtmega halli valmides on valikuvõimalusi rohkem.

Foto: Rauno Volmar (EPL-i arhiiv)

ruari lõpuks või märtsi alguseks loodetakse sisehall valmis saada.

Vuti sisehall kerkib Lilleküla jalgpallikompleksi juurde, sinna, kus praegu asub tehismuruga harjutusväljak. Kui harjutusstaadioneid Lilleküla rajati, siis loodeti, et sisehalli ehitust on võimalik varsti alustada, ja seetõttu ehitati vundament kohe väljaku alla valmis. Paraku kulus selleks 12 aastat, kuid nüüd on ettevalmistustööd peaaegu valmis saanud ja õige pea võib halli rajamine pihta hakata.

Tuleb ka tribüün

„Natuke sõltub ehitus ka ilmastikutingimustest, sest kunstmurukatte maha panemiseks ei tohi temperatuur liiga madal olla. Halli enda püstitamine peaks käima üsna kiiresti. Praegu käivad viimased ettevalmistustööd.”

Oma olemuselt tuleb hall samasugune kui Kotka tänava väike hall, ainult täismõõtmega. Sisehallis saab olema kõrgeima taseme tehismurukate, samasugune, mis praegu katab Sportland Arena mänguplatsi. Peale selle kerkib halli ka 600-kohaline tribüün. Kas see tähendab, et edaspidi on pakaselise ilmaga võimalik halli tuua ka meistriliiga heitlused? „Kui vähegi ilm lubab, tahaks võistlusjalgpalli ikkagi väljas mängida,” arvas Uiboleht. „Loomulikult, kui tuleb ootamatu lumetuisk või tõeliselt krõbe pakane, siis saab asju ümber mängida.”

Kogu halli maksumus on 2,2 miljonit eurot. ●

Meistrite liigas selguvad sel nädalal viimased edasipääsejad

Jalgpall

Lionel Messist võib juba

kolmapäeval saada

rekordimees, kui ta lööb

Barcelona eest värava.

Aet Süvari
aet@epl.ee

Täna ja homme mängitakse Euroopa jalgpalli Meistrite liigas viimased alagrupimängud. Kuigi mitmes grupis on sotid juba selged ja edasipääsejad kindlaks tehtud, on veel mõned lahtised otsad. Näiteks võib Chelseast saada esimene tiitlikaitsja, kellel ei ole õnnestunud esimesest alagrupivoorust edasi pääseda.

Chelsea seis on nigelamast nigelam. Sisuliselt võib neid Euroopa liigasse kukkumise ja sellega seotud häbist – kui väljenduda irooniliselt, sest Meistrite liiga sõsarsarja maine pole Inglismaa klubide seas just kõrges hinnas – päästa vaid see, kui nad ise kindlasti Taani pisiklubi Nordsjællandist alistavad ja kui Torino Juventus kaotab Donetskis Šahhtarile. Juventuse võit või viik viib kohe ukrainlaste kõrval edasi itaallased.

Celtic või Benfica?

Ka G-grupis on seis segane. Novembri alguses Barcelona alistanud Glasgow Celtic vandus eelmises voorus alla Benficale. Barca on siiski alagrupis kindlalt esimene, Celticul ja Benfical on mõlemal seitse silma. Kui seis jääb kuni lõpuni võrdseks, annab omavaheliste mängude parem seis edasipääsu Benficale ja Celtic peab Euroopa liigas jätkama. Samas on Celticul võidulootused kolmapäeval suuremad kui Benfical: Šoti klubi peab kodumängu punase laterna Moskva Spartakiga, sellal kui Benfical tuleb sõita külla Barcelonale.

Täpselt sama seis on H-grupis, kus kindlalt on pääsu välja võidelnud Manchester United, teist kohta püüavad veel Galatasaray ja CFR Cluj – viimati nimetatut läheb kolmapäeval vastamisi ManU-ga, Türgi klubi mängib Bragaga.

Lõpuks on täna veel ka viimane võimalus osagi kasta neid tulest välja tuua Manchester Cityl. Kuigi edasipääsu pole neil kindlasti enam loota, on säilinud veel Euroopa liiga lootus. Selleks tuleb neil aga kindlasti Dortmundis Borussia võita ja loota, et Ajax ei saa jagu Madridi Realist.

Kolmapäevases kohtumises Benficaga võib Barca ründaja Lionel Messi täis saada rekordi, mis on püsinud muutumatu juba viimased 40 aastat. Sakslase Gerd Mülleri 1972. aastal püstitatud tippmargist ehk 84 väravast kalendriaasta jooksul on Messi praegu puudu vaid üks täpne tabamus. ●

Peatreener Gert Kullamäe ülitähtsa euromängu eel: võidu võti peitub pallikaotuste vältimises

Korvpall

Tartu Ülikool/Rock peab Rumeenias üliolulise eurosarja mängu sealset Mediaş Gaz Metaniga.

Pärt Talimaa
part.talimaa@epl.ee

Juhul kui tartlased alistavad täna kell 18 algavas kohtumises Gaz Metani enam kui kahe punktiga ja samal ajal võidab Južnõi Himik JDA Dijoni, on TÜ/Rock olenemata viimase voo tulemustest alagrupis kindlasti edasi.

Samas ei ole ülesanne kergegete killast, kuna kodusaalis jäädi rumeenlastele 68 : 70 alla. Lahtine on seegi, kas meeskonna liider Justin Ingram saab täna tartlasi aidata. Ameeriklasest tagamängijale teeb nimelt häda selg. TÜ/Rocki peatreeneri Gert Kullamäe sõnul selgub Ingrami osalemine lõpli-

kult täna, ent praeguses olukorras pole põhjust rõõmust hõisata. „Selg paremaks läinud ei ole. See on ikka kange ja ebameeldiv ja ega need lennu- ja bussireisid kasuks ei tule,” rääkis loots. Juhul kui Ingram ei peaks saama tartlasi aidata, oleks see võistkonnale suureks löögiks. Senises neljas eurosarja kohtumises on ameeriklane TÜ/Rocki parimana visanud keskmiselt 17,3 punkti.

Vaimujõud otsustab

Rumeenias ootab tartlasi 3000 inimest mahutav mängusaal ja sellises katlas mängimiseks rõhutab Kullamäe vaimutugevust. „Ülejäänud osas läheme sellest mängust, mis Tartus mängisime. Sellest üritame hoiduda, mis totaalselt valesi läks. Kui seda suudame, siis usun, et võime positiivse resultaadiga tagasi tulla küll,” rääkis juhendaja. Tema sõnul olid avamängu suurimad proble-

Justin Ingram (palliga) on seni eurosarjas visanud keskmiselt 17,3 punkti mängus.

Foto: Hendrik Osula

mid seotud rünnakuga. „Tegime 22 pallikaotust, millest 14 tulid esimesel poolajal ja mille järel vastased said kergeid korve. Kaitses olid ka oma nüansid, aga väga hätta me ei jäänud,” selgitas Kullamäe. ●

TABELISEIS

Tabelis: mängud, võidud, kaotused, korvide vahe					
Mediaş Gaz Metan	4	3	1	329:326	
Tartu Ülikool/Rock	4	2	2	312:286	
Južnõi Himik	4	2	2	316:331	
JDA Dijon	4	1	3	307:321	

Ees ootavad kohtumised

4. detsember

Mediaş Gaz Metan – Tartu Ülikool/Rock; Južnõi Himik – JDA Dijon

11. detsember

JDA Dijon – Tartu Ülikool/Rock; Južnõi Himik – Mediaş Gaz Metan

FILMIDE SHREK JA KUNG FU TEGIJATELT
JÕULUVANÄ ON MIDAGI ENAMAT, KUI LIHTSALT LEGEND

PERE

VIIS LEGENDI

Saal 1 3D eesti keeles! 14:40 17:15
Saal 1 3D vene keeles! 12:05
Saal 2 2D eesti keeles! 11:25
Saal 2 3D vene keeles! 13:40
Saal 2 2D vene keeles! 15:50
Saal 3 2D inglise keeles! 18:00
Saal 6 2D eesti keeles! 15:25 (v.a. L)

TOM HANKS, HALLE BERRY, JIM BROADBENT,
HUGO WEAVING, JIM STURGESS,
DOONA BAE jpt.

K12

PILVEATLAS

Saal 2 18:05 21:35
Saal 7 11:50 (v.a. P) 15:30 P - 15:45

OSCARI VÕITJAST LAVASTAJA ANG LEE UUS FILM

PII ELU 3D

KINODES 21. DETSEMBRIST

EEPILINE FINAAL, MIS ELAB IGAVESTI

MS12

videoviku saaga koidukuma

Saal 1 19:30 (v.a. R, L)
Saal 5 19:10 (ainult R)
Saal 7 21:20 (ainult L)
Saal 8 12:40 15:15 17:50 20:30

Disney PIXAR

KALAPOEG NEMO 3D

EESTI KEELES!
KINODES 21. DETSEMBRIST

007 SKYFALL
Saal 1 22:00 (v.a. L)
Saal 10 12:10 15:10
18:15 (v.a. N) 21:15
A.Le Coq Sviit 14:45 (ainult P)
18:20 (v.a. L, K) 21:25 (v.a. L, K)

LED ZEPPELIN: CELEBRATION DAY
Saal 1 KONTSERTSALVESTUS! 19:30 (R)

MET OOPER: TITUSE HALASTUS
Saal 1 20:00 (ainult L)
Saal 7 12:00 (ainult P)
A.Le Coq Sviit 20:00 (ainult L)

HOTELL TRANSILVAANIA
Saal 3 2D eesti keeles! 13:50

FRANKENWEENIE
Saal 3 3D 11:45 16:00

30 ARMASTUSE HETKE
Saal 3 K14 20:10

PAHAENDELINE
Saal 3 K14 22:10 (R, P)

DEEMONID
Saal 3 K14 22:10 (v.a. R, P)
Saal 4 13:30 (v.a. L)
Saal 6 17:35 (v.a. L)

SEENELKÄIK eesti keeles, venek sub!
Saal 4 15:55 20:15

EESTLANNA PARIISIS
Saal 4 MS12 11:30 (v.a. L)
eesti ja prantsuse k., eesti- ja venek sub!

TEEL PÕHJA
Saal 4 K12 17:55 22:15

ÖNNETERAAPIA
Saal 5 14:05 19:10 (v.a. R, N) 21:50

RASKEKAAL
Saal 5 MS12 11:40 16:45 (v.a. P, K)
Saal 6 20:00

1+1
Saal 5 MS12 16:45 (ainult P, K)
prantsuse keeles, eesti- ja venek. sub!

SUHETE MÄNGUVÄLJAK
Saal 5 EELLINASTUS! 19:10 (ainult N)

DŽUNGEL
Saal 6 3D MS12 11:20
Saal 6 2D 13:20 (v.a. L) 22:25 (L)
Saal 7 3D 19:15 (v.a. E, K) 21:20 (v.a. L)

TSUNAMI 3D
Saal 6 K12 22:25 (v.a. L)

MA NÄGIN SAATANAT
Saal 9 K14 16:35

ARGO Saal 9 11:35 19:20 K12

SEITSE PSÜHHOPAATI
Saal 9 K14 14:10 21:55

360 EELLINASTUS! MS12
Saal 10 18:45 (ainult N)

Coca-Cola
PLAZA

www.forumcinemas.ee
mobile.forumcinemas.ee

INFO TELEFONILT 1182

*A.Le Coq Sviiti seansid tööpäeviti alates 17:00, nädalavahetustel ja pühadel 13:00
Piletihinnad: E-N ja reede kuni kl 18:00 tavapilet 4,50€/lastepilet 2,50€, 3D-pilet 5,00€/lastepilet 3,50€. E-N alates kl 18:01 tavapilet 5,00€/lastepilet 2,70€, 3D-pilet 7,00€/lastepilet 3,70€. Reede (alates 18:01), L-P ja riiklike pühadel tavapilet 6,50€/lastepilet 2,90€, 3D-pilet 8,00€/lastepilet 3,90€. A.Le Coq Sviit E-N pilet 17€, R-P pilet 21€

TÄNA KINOS ARTIS:

ARTIS
KUNST ON KINOS

EUROPA CINEMAS
MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

Väarikad kinohommikud
Lootus tärkab
Filmi juhatab sisse
Tiina Jõgeda.

Iga 5. seanss TASUTA!

11:00

DEEMONID
TAMMET TUUSK ENE JÄRVIS AIN LUTSEPP EVELIN VÕIDEMÄST

12:40 20:30

TEEL PÕHJA
Mika Kaurismäki film
Vesa-Matti Loiri Samuli Edelmann Peter Franzen

13:30 18:10

KINO
»SÕPRUS«

EUROPA CINEMAS
MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

PARIS KINO - AASTAST 1955

MA NÄGIN SAATANAT
ARMUTULT VERINE KATTEMÄKS
JÄISELT PÕLETAV JULMUS

29.11.2012
18:00 21:00

04.12 Kes? Pesamunade film - eesti keeles 10:00
Ja kui me elaksime kõik koos? 10:30
Väarikad kinohommikud: Lootus tärkab 11:00
Deemonid 12:40 | 20:30
Teel põhja 13:30 | 18:10
www.kino.ee | Estonia pst. 9, Tallinn | Solarise keskus | Tel. 663 1380

04.12 Ma nägin saatanat 18:00 | 21:00
Vaata kino Sõprus nädalakava www.kinosoprus.ee

Elion
Vabadus nautida

Juba neljapäeval!

JÕULUJAZZ

N 6. detsember kell 19 Tallinna Jaani kirik

Anders Jormin, Karin Nelson & Jonas Simonson
(Rootsi)

Piletid Piletilevi ja TicketPro müügikohtades.
Jazzkaare info 6660030 ja piletid@jazzkaar.ee
www.jazzkaar.ee

ERGO

Eesti Päevaleht

MY CITY HOTEL
TALLINN

Tõmba piletid telefoni!

Piletilevi mobiilirakendusega on sinu piletid alati kindlas kohas – sinu telefonis.

Appi saamiseks skänni QR-kood või ava mobiilbrauseris: piletilevi.ee/nutipilet

PILETILEVI 15
kultuur on lähedal aastat

Kirjanike Maja

Kirjanike Maja musta laega saalis, Harju 1, Tallinn

5. detsember kell 18.00

PILDID ASTUSID RAAMIDEST VÄLJA

Luulest ja muusikast põimitud unenäoline performance, kus tekstid muutuvad kolmemõõtmeliseks. Luule (autor ja esitus): Aime Hansen Muusika (autorid ja esitus): Eve Lukk ja Kaili Inno

Info telefonidel 6 276 410 ja 6 276 412
Pilet 2.-, (üli)õpilastele ja pensionäridele 1.-
Toetab Kultuurikapital

TALLINNA LINNATEATER

Festival Talveöö unenägu
17. – 21. detsembril

Tahame luua näitemängu, mis muudaks maailma (Tšiili)
19., 20., 21. detsembril 18.00

Viimane proov (Peruu)
19., 20. detsembril 20.00, 21. detsembril 18.00

Kassa: 66 50 800
www.linnateater.ee

!!!! Eesti Kontsert

R 7. detsember kell 19
Pärnu kontserdimaja
Pärnu ooperipäevad 2013
Rimski-Korsakovi ooper Jõuluöö
Kiievi akadeemilise ooperi ja balletiteatri lastele ja noortele (Ukraina)
R 7. detsember kell 19
Tartu ülikooli aula
T 11. detsember kell 19
Estonia kontserdisaal
Eliitkontserdid V
ARVO LEIBUR (viul)
IVARI ILJA (klaver)
TALLINNA KEELPILLIKVARTETT
K: Brahms, Ysaÿe, Chausson
Info tel Tallinnas 614 7760, Tartus 737 7537,
Pärnus 445 5800, Jõhvis 33 42 000, www.concert.ee

EESTI AJALEHTEDE LIIT
EALL

ANN TENNO
(sünd 1952)

vabakutseline fotograaf

Eesti Ajalehtede Liit

kuulutus.lehed.ee

Nüüd kuulutuste tellimine veelgi lihtsam. Vali rubriik, kirjuta tekst ja tasu – kõik ühest kohast! Reakuulutus saab anda internetis aadressil **kuulutus.lehed.ee**, e-postiga **anni.koppel@lehed.ee** ning kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Info telefonil 680 4506.

RICHARD HAMMOND

VÕI TUNDUB VAID MULLE NII?

ELU "TOP GEARI" KAADRI TAGA

EESTI EKSPRESS
RAAMAT

Saadaval raamatupoodides.
Tellimiseks helista telefonil 680 4444 või klienditugi@lehed.ee

Laen

- **Laen kinnisvara tagatisel.** ASA&O LaenuGrupp. Tartu mnt 29 Tln. 648 6083 www.aolaenu.ee Tutvuge tingimustega, konsulteerige asjatundjatega.
- **Trimo Investments - laenu tagatisega ja ilma.** Tegemist on finantsteenuse reklaamiga. Tutvu tingimustega, konsulteer, tasuta tel 800 2424. Krediidikulukuse määra näide: 5000€/60 kuud -47%.
- **ABC Laenu AS/ Lombard Laenu tagatis vastu.** Kulla ja hõbeda kokkuost. www.abclaenu.ee, tel 607 5008.

Teenused

- **KAARDIDENNUSTAVAD** Tel 900 1727 24 h, h 1,09€/min www.ennustus.ee
- **NÕUANDELIIN** tel 900 5020. Kui elumure vaevab ja vajad hingeabi,

anname soovitusi. Vastame eraelu, töö ja tervise küsimustele. Kõnehind 0,97€/min.

Müük

- **Müüa lõhutud kuivad ja märjad küttepuud.** Tel 509 2933

Tervis

- **Uus ja eksklusiivne massaažisalong ootab lõõgastavale massaažile.** Tel 5382 0188.

Teated

- **Kohtutäitur Risto Sepp müüb enampakkumisel:** Ärimaa Harju maakonnas, Rae vallas, Peetri alevikus, Raudkivitee 4a, üldpind 1217 m². Alghind 76 000 €. Enampakkumine toimub 27.12.2012. a kl 11. Enampakkumised on suulised ning viiakse läbi kohtutäituri büroos, Narva mnt 7d, A korpus. Palun täiendavalt tutvuda enampakkumise vara ja osalemise tingimustega www.ametlikudteadaanded.ee

Nüüd kuulutuste tellimine veelgi lihtsam!

kuulutus.lehed.ee

Reakuulutus saab edastada ka e-postiga anni.koppel@lehed.ee ja kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Lisainfo telefonil 680 4506.

Lahkus minu parim sõber...
Agnes ja Andreas, sügav ja siiras kaastunne kalli

ISA

surma puhul
Perekond Kungla

Avaldame sügavat kaastunnet perekonnale ja lähedastele

ROLAND JUUSU

surma puhul
Assaku Päästekomando vanad ja uued töötajad

Südamlik kaastunne Leilile tütreka abikaasa ja isa

AARE VÄRTE

surma puhul
Jõelähtme Muusika- ja Kunstikooli pere

Südamlik kaastunne omastele

AARE VÄRTE

18.04.1951 - 30.11.2012
surma puhul
Endised kolleegid ja õpilased Lagedilt

Kallist ema ja vanaema

EEVI DEKLAUD

jäävad leinama pojad peredega
Ärasaatmine Tallinna Krematooriumis 4. det kl 14.30

Avaldame siirast kaastunnet Jaanus Ojangule

EMA

kaotuse puhul
Kolleegid Merkost

Avaldame südamlikku kaastunnet v-vbl Meelis Nurmelehele ema

ANTONINA NURMELEHE

surma puhul
Staabi- ja sidepataljoni kollektiiv

Avaldame siirast kaastunnet Aiki Koolmeistrile

ISA

kaotuse puhul
Kolleegid Danske Bankist

Avaldame sügavat kaastunnet Arto Lillele

VANAIISA

kaotuse puhul
Kolleegid Nordecon ASist

Tunneme kaasa emale, pojale ja õele kalli

ERIK SEEPA

kaotuse puhul
Klassikaaslased TSIK-päevilt

Kondiitritoote vabriku „Kalev” endised töötajad mälestavad

ARNOLD KANGROT

ja avaldavad kaastunnet lahkunu omastel

Need armsad, kellest äkki jäime ilma on tegelikult alles - meie sees...

Kallis Kersti perekonnaga, sügav kaastunne venna

ERIK SEEPA

surma puhul
Töökaaslased Electrolux Eestist

Sind leinama jääb kodumaja, igatsema koduõu...

Sügav kaastunne Marekile

EMA

kaotuse puhul
Kolleegid Ernst & Youngi-st

JUHAN SCHÜTZ

09.04.1947 - 28.11.2012

Mälestame

Avaldame kaastunnet lahkunu omastele

Eesti Teatriliiit

Eesti Teatriliiidu senioride ühendus

Südamlik kaastunne Kersti Lõugasele kalli ema

MAIMO MÄEKÜNGAS

surma puhul

Töökaaslased Itella Informationist

Neljapäev
6. detsember 2012
kell 18.00

EMTA kammersaal
(Rävala pst 16, IV korrus)

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia üliõpilaste

JÕULUKONSERT

Sissepääs TASUTA

AEG KAUBELDA!

Holmes & Meyers kutsub metsaomanikke läbi rääkima metsas planeeritavate raiete üle.

Ostame kasvava metsa raietõigust. Pakkuda võib lageraidest harvenduseni.

ERIPAKKUMINE! Pakume kasvava lepiku eest head hinda.

Lõhutud küttepuude müük, tellimine: tel 600 5323

HOLMES & MEYERS
Metsasõbralik ettevõtmine

tel 5553 3064, 5554 0620
e-post info@holmesmeyers.eu

Sügav kaastunne Ülle Aasjõe

EMA

surma puhul
Töökaaslased Tallinna Tehnikakõrgkoolist

Leiname

LEA SONNI

(sünd Borovik)
Klassikaaslased Tallinna 7. Keskkoolist

Avaldame sügavat kaastunnet Ruth Kullile

EMA

kaotuse puhul
Lindström OÜ

Avaldame kaastunnet Imbi Truijale

EMA

surma puhul
Kolleegid Tallinna Muusikakeskkoolist

Üks paigake siin ilmas on...

Sügav, siiras kaastunne Madis Peilile kalli ema

LEA SONNI

kaotuse puhul
Ten-Team'i kollektiiv ja müügiosakond, partnerid Müügipartnerist

Mälestame kauaaegset ja tublit malevast

JÜRI LÄÄTSE

ja avaldame kaastunnet omastele
Kaitseliidu Tallinna Maleva kaitseliitlased

Õo saabus sadama üle...

Pärast rasket haigust lahkus meie hulgast hea sõber ja kaaslane

ARVI AADEL

Avaldame sügavat kaastunnet omastele
Grupikaaslased merekooli päevilt

TELEVISIOON

ETV

06.55 Terevisioon

08.55 Draamasari Holby City haigla: Kõik võib ainult paremaks minna (Holby City, Inglise 2001)

09.55 Terevisioon*

11.55 Prillitoos*

12.55 Puutepunkt*

13.25 Meie inimesed: Jaanika*

13.50 Tartu (Eesti Telefilm 1983)

14.00 Osoon*

14.30 Välisilm*

15.00 Välisilm esitleb Reitinguagentuuride võim (Hollandi 2012)*

16.00 Draamasari Holby City haigla: Kõik võib ainult paremaks minna (Holby City, Inglise 2001)*

17.00 Aktuaalne kaamera

17.10 Draamasari Õnne 13 (Eesti 2005)

17.40 Draamasari Südameasi: Ohtlik äri (Heartbeat, Inglise 2005)

18.30 Aktuaalne kaamera

19.00 Ringvaade

KANAL 2

06.00 Punased roosid*, 394

06.45 Joonissari Garfield

07.10 Joonissari Kasskoer: Koerajõud

07.35 Joonissari Pisipõnnide seiklused: Karmid vennad

08.00 Reporter*

09.00 Roosa teemant*, 2

10.00 Keelatud vili*, 15

11.00 Kodus ja võõrsil*, 5385

11.30 Saladused*: Hooaja viimane!

12.20 Ärapanija*

12.55 Kuldvillak*

13.30 Doktor Oz: Parim seks pärast 35. eluaastat

14.30 Komissar Rex: Lapse surm

15.30 Punased roosid, 395

16.30 Keelatud vili, 16

17.30 Roosa teemant, 3

18.30 Kodus ja võõrsil, 5386

19.00 Reporter

20.00 Krimi

20.30 Alcatraz: Ernest Cobb

21.30 Süvavahva kaadri taga

22.30 Mängufilm Kättemaksu piir (The Shepherd: Border Patrol, USA 2008)

00.20 Merepatrull: Tähetund

01.15 Mängufilm Reeglid muutuvad* (Layer Cake, UK 2004)

03.00 Reporter*

03.50 Kaks ja pool meest*: Keemiara-vil opossum

04.10 Utta Danella – Õnneliku kirjaniku suvi* (Saksamaa 2003)

TV3

06.15 Multifilm Beyblade

06.37 Multifilm Pop Pixie

06.50 Multifilm Pop Pixie

07.05 Multifilm Käsna-Kalle Kantpüks

07.30 Multifilm Beyblade*

08.00 Kaunis Lola, 66*

08.55 Kirgede torm, 1521*

09.55 Vaprad ja ilusad, 6361*

10.20 Elu keset linna 17, 14*

10.50 Top Shop

11.05 Öhtusöök viiele 4, 36*

11.35 Kõige naljakamad koduvideod*

12.05 Valgekræ 2, 14: Kättemaks

13.00 Kolmedok: Tättemaania*

14.00 CSI kriminalistid 12, 14: Raev*

15.00 Vaprad ja ilusad, 6362

15.25 Selline on elul: Emma jättis meid maha ja abiellub egiptlasega

16.25 Kaunis Lola, 67

17.25 Kirgede torm, 1522

18.30 Kõige naljakamad koduvideod

19.00 Seitsmesed uudised

19.30 Öhtusöök viiele 4, 37: Kirjarahva hõrgutised

20.00 Kaua võib!

20.30 Suletud uste taga 1, 1

21.30 Dr House 8, 2: Siirik

22.30 KINO3: Mängufilm Tagaotsitav (Wanted, USA 2008) põnevik

00.35 Õigluse nimel 1, 10: Vennaskond, osa 2

01.30 Seadusesilm Steven Seagal 1, 8

02.03 TV3play.ee uudised

02.05 Kuldsuu Ted 2, 4: See pole äri, see on isiklik

02.30 Kaua võib!*

02.55 Kõige naljakamad koduvideod*

03.20 Seitsmesed uudised

03.45 Suletud uste taga 1, 1*

04.35 Öhtusöök viiele 4, 37*

05.00 Seitsmesed uudised

05.25 Selline on elul!*

ETV2, KANAL 11, TV6, KANAL 12

ETV2

07.10 Animasari Must ja valge koer* **07.15** Minu lemmikloom* **07.25** Animasari Muumioru lood* **07.50** Seiklussari lidne leping **08.15** Lastetuba **08.30** KeeleVägi **09.00** Ringvaade* **10.05** Kultussari Vang nr 6, 13/17* **10.55** ERR-i uudised **17.00** Kalailm, 25/29* **17.30** Mõtete sunnil 3/5* **18.00** Animasari SimsalaGrimm **18.25** Animasari Ariol**18.30** Lastetuba **18.40** Animasari Väike Nicolas**18.55** Seiklussari lidneleping* **19.20** Aktuaalne kaamera (viipekeeles) **19.30** Aktuaalne kaamera (vene keeles) **20.00** Pealtnägija (venekeelsete subtiitritega)* **20.45** Erica: Ära kellelegi räägi (Being Erica, Kanada 2010) **21.30** AegRuum Orbiit – Maas erakordne teekond, 1/3: Pöörlemine **22.35** Loor ja kõrged kontsad, 5/6: Süüria **23.05** Eesti TOP 7**23.45** Inspektor Banks, 2/3: Mäng tulega* **01.22** ERR-i uudised

Kanal 11

06.35 Pilvede all* **07.30** Saint Tropez **08.30** Doktor Oz* **09.25** Doktor Oz **10.20** Ellen* **11.15** Superlapsehooldija* **12.10** Top Shop

12.25 Miss Marple*, **8.14.20** Südametukse, 13 **15.15** Südametukse, 14 **16.10** Superlapsehooldija **17.05** Naistekliinik, 42: Õige veregrupp **18.00** Doktor Oz: Alternatiivmeditsiiniguru **19.00** Pilvede all **20.00** Ellen **21.00** Agentuur **21.30** Mis sul seljas on?! **22.00** Kadunud **23.00** Kummaline seks: Jõulised naised ja 40-aastane neitsi **23.30** Sex sexy **00.00** Reporter **00.50** Naistekliinik*, 42: Õige veregrupp **01.35** Pilvede all* **02.20** Saint Tropez*: Mu tundmatu isa **03.15** Doktor Oz* **04.00** Doktor Oz* **04.40** Pagaripiigad: Tähtis päev **05.05** Reporter* **05.50** Talisman, 29

TV6

06.00 Hommikuraadio **09.00** Seitsmesed uudised **09.30** Kodu keset linna 2, 6 **10.00** Kutsuge Cobra 11 1, 32 **11.00** Eesti muusika karikas 1, 3 **11.55** Eesti muusika karikas 1, 4 **13.10** Top Shop **13.30** Kodu keset linna 2, 7 **14.00** Brigaad 3 2, 9 **15.00** Kutsuge Cobra 11 1, 32 **16.00** Kuidas ma kohtasin teie ema 4, 2 **16.30** Brigaad 3 1, 4 **17.30** Kutsuge Cobra 11 1, 33 **18.30** Simpsonid 15, 5 **19.00** Perepea 2, 21 **19.30** Kuidas ma kohtasin teie ema 4, 3 **20.00**

Moodne perekond 3, 18 **20.30** Simpsonid 15, 6 **21.00** Kõige naljakamad koduvideod **21.30** Euroopa jalgpalli meistrite liiga **23.45** Paljalt naljakas **1 00.15** KINOÕHTU: Klitško **02.35** Eureka 3, 1 **03.25** Täna õhtul,otse-eetris* **04.15** Salatoimikud 8, 67 **05.00** Kodu keset linna 2, 7 **05.25** Seitsmesed uudised **05.50** Uudistemagasin

Kanal 12

06.30 Kuldvillak* **07.00** Reporter **08.00** Galileo* **08.30** Maailma kõige rumalamad...* **09.20** Hasselhoffid Inglismaal* **10.10** Ranavalve**11.00** Jututuba **13.50** Kopteriärsad* **14.45** Walker – Texase korralvalvur* **15.35** Maailma kõige rumalamad... **16.25** Merepatrull: Madrus Ryani päästmine **17.15** Kopteriärsad: Ajurünnak **18.10** Walker – Texase korralvalvur **19.00** Tuvikesed* **19.30** Tuvikesed* **20.00** Galileo **20.30** Ärapanija **21.00** Kaks ja pool meest* **21.30** Mängufilm Kill Buljo **23.15** Hasselhoffid Inglismaal **00.10** Kaks ja pool meest **00.35** Tuvikesed: Filmimehed **01.00** Tuvikesed: Tuvikeste lemmikosad **01.25** Night Chat **05.00** Postimees.ee

HOROSKOOP

JÄÄR Püüad oma tahet teistele peale suruda. Kui jääd partnerite varju, muutud pealetükkivaks. Ametialal tuleb praegu ettevaatlikkus igati kasuks.

SÖNN Mineviku mõjud tulevad jõulisemalt esile nii töö kui ka isikliku elu tasandil. Mõni vana suhe võib paista uues valguses.

KAKSIKUD Täna võib ette tulla vaidlusi või muid intellektuaalseid vastuolusid. Kui sinuga nõus ei olda, ära võta seda liiga isiklikult!

VÄHK Aeg olla omaette. Soositud on töö üksinduse tingimustes. Suurem kollektiiv võib nüüd mõjuda väsitavalt ja tekitada sinus soovi lihtsalt vait olla.

LÕVI Loo järgmiste päevade jaoks mingi süsteem, pane paika tegevuskava. Sel juhul võid saavutada olulise läbimurde ja panna aluse oma edasisele edule.

NEITSI Kui hing on millestki haige, siis loe müstilist kirjandust, astu läbi mõnest hea energiaga kohast. Pinget leevendavalt võib mõjuda ka sõbra tuttav hää või lemmikloomaga tegelemine.

KAALUD Nii sõpruses kui ka ühises meeskonnatöös tuleks olla tähelepanelik ja taktitundeline. Võimalik, et väljendad end pisut segaselt ja keeruliselt, sellest ise aru saamata.

SKORPION Kui oled aktiivne suhtleja, siis on sinu telefon täna päris punane. Püüa mitte langetada olulisi otsuseid, sest pärast tuleks kõike muuta.

AMBUR Suudad rääkida kõigil teemadel ja igas asendis... Töötetegemisega on kehvem lugu: üritad leida endale võimalikult palju abilisi, neid oma jutuga innustades.

KALJUKITS Võnked soosivad eelkõige loomingulise töö tegijaid. Sinus on harmooniline tasakaal loogika ja intuitsiooni vahel, mistõttu oled üsna produktiivne.

VEEVALAJA Kui juhtud olema heldes tujus (mis on tõenäoline), kipud oma sõpradega ülevoolavalt käituma. Kui sul raha on, teed kõigile suurejooneliselt välja.

KALAD Kodused asjad pakuvad sulle nüüd pinget. Või eelistad lihtsalt üksi olla ja omi mõtteid selgitada.

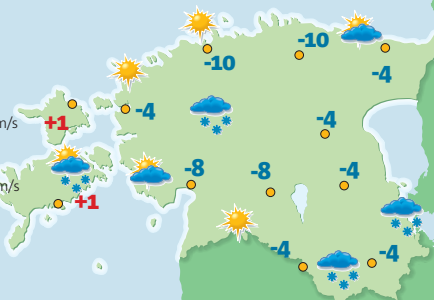
ILM

Teispäev 0...-8
Läänetuul 2–9 (13) m/s

Kolmapäev 2...-8
Lõuna- ja kagutuul 3–9 (12) m/s

Neljapäev 0...-5
Lõuna- ja kagutuul 4–9 (14) m/s

Reede -3...-6
Ida- ja kirdetuul 4–9 (14) m/s

RISTSÕNA

	OLÜMPIA-KULD JA -HÖBE VEHKLE- MISRELV	KAUNVILI	SUU OSA	LUCIFER	FANTASEE- RIJAJA	JÕUKAS	WINDOWS ALGOSAKE	PUUNUI	OMA (võru k.)
KÄRPLANE									
VOOLU- ALLIKAS									
JÄRJEST. TÄHED									
AINIK									
... NEBEL									
GEOMEET- RILINE KEHA									
KANDE- TARIND									
PUHASTUS- VAHEND									
LÕIGE, MOOD									
HARJUMAA VALD									
TULEMÄGI EUROOPAS									
KUNSTNIK									
MÄND									
SOVIET UNION									
KÕIGE ROHKEM AUKA- MÄGI AUKA- RI OLEK									
ENNAEI									
TAHTMINE MAGADA									

ERKKI KÕLU PÄEVAANEKDODID

•• Juku tuleb jalgpallivõistluselt ja räägib isale:

„Paps, mul oli täna elu parim mäng! Kujuta ette, ma lõin tervelt kolm väravat!”

„Tubli, pojake! Ja millise seisuga mäng lõppes?”

„Me kaotasime 1:2.”

•• Elatanud pankur teeb noorele fotomodelle abieluettepaneku.

„Mul on mõned tingimused,” vastab modell. „Te olete juba vana, mina aga ei taha kuidagi nooreks leseks saada.”

„Hea küll, ma kindlustan oma elu 50 miljoni euro peale. Kui juhtub,

et peaksin surema, saate selle raha endale.”

„Kus me elama hakkame?”

„Kus aga soovite. Mul on loss Šveitsis, kolm maja Ameerikas, villa Nizzas...”

„Nii, nüüd kolmas ja kõige tähtsam tingimus – ma tahan iga päev armasteda!”

„Pole probleemi – pange mind kirja neljapäevaks.”

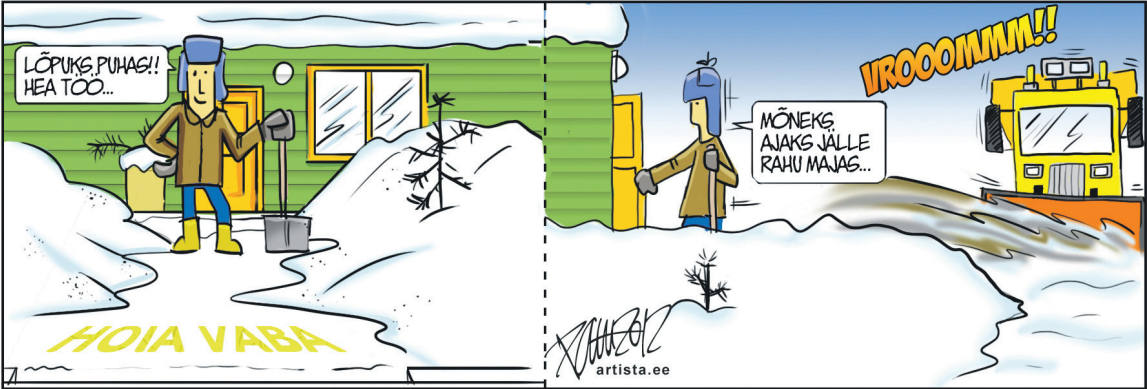
•• Kaks pangaröövlit jooksevad raha täis kottidega mööda tänavat.

„Noh, mis ma ütlesin?!” ähhib üks.

„Vaevalt jõuab sulle natuke raha tekkida, kui kohe algavad kõik-sugu jamad!”

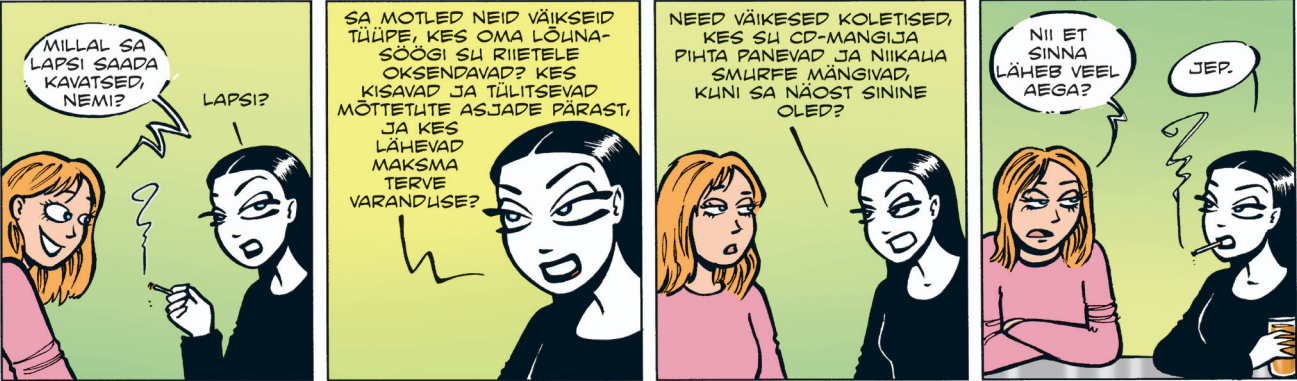
PAUER

KRISTIAN PAUR

NEMI

LISE MYHRE

SUDOKU Pappocom Lahendused ja vihjed: www.sudoku.com

4			3			7	8
9	7	2			8	6	
						2	
	3		4	9			7
6			8	1		3	
	1						
	8		6		2	9	4
5	9			3			1

Sudoku EPL-i veebiväljaandes Mängi: www.epl.ee/sudoku

SUDOKU reeglid

•• Täida tühjad kohad numbritega 1 kuni 9. Numbrid 1 kuni 9 peavad esinema igas 9 veerus, igas 9 reas, igas 3 x 3 ruudus. Igas reas, igas veerus ja igas 3 x 3 ruudus võib iga number esineda vaid ühel korral.

Eelmise mängu lahendus:

1	5	6	8	2	3	9	7	4
3	4	2	1	7	9	5	8	6
7	8	9	4	6	5	2	3	1
8	9	5	3	1	6	4	2	7
2	1	3	7	9	4	6	5	8
4	6	7	5	8	2	1	9	3
5	7	1	9	4	8	3	6	2
9	2	4	6	3	7	8	1	5
6	3	8	2	5	1	7	4	9

Aed

Urmas Laansoo
Tallinna botaanikaead

KAKTUSED

Uue Maailma elanik

Üle kogu maailma kasvab 1210 liiki kaktuseid, kõige rohkem Uue Maailma kuumadel ja põuas- tel aladel. Vaid niitja helmekaktuse (*Rhipsalis baccifera*) kodu asub Vana Maailma troopilistel aladel Aafrikast kuni Sri Lankani.

Kaktused on eluvormilt puud või pöösad, aga nende seas on ka roniva varrega ja puuvõrades pealistaimena kasvavaid liike. Pealistaimena kasvavad kaktused pole parasiitained, nad vaid kinnituvad hämaras metsas kasvades puukokstele või tüvele, et kõrgemal kasvades paremini päikese- valgust kasutada. Eluks vajalikud toitained omas- tavad nad niiskest õhust või sademeteveest juurte ja varte kaudu. Niisugused vihmametsades puu- del kasvavad kaktused on lüliliste vartega jõulu- kaktused (*Schlumbergera*), helmekaktused (*Rhip- salis*), pärilkaktused (*Lepismium*) ja lihavõttekak- tused (*Hatiora*).

Kaktuste vartele kinnituvad teravad astlad. Lisaks sirgetele või konksjatele asteltele on neil veel karvu, kidakarvu ja harjaseid. Tõelisi lehti on vähestel kaktustel, näiteks lehiskaktusel (*Peres- kia*), kidalehiskaktusel (*Pereskopsis*) ja vaipkak- tustel (*Maihuenia*). Nime poolest lehtkaktusel (*Disocactus*) on lehetaolised ja lehe ülesannet täitvad lamedad varred.

ARAUKAARIA

Kõrgusesse kasvaja

Araukaaria on väga pikaealine puu ja võib ka kodustes oludes mitmel aastal jõulupuuks sobi- da. Looduses kasvab kõrge araukaaria (*Arauca- ria excelsa*) Austraaliale kuuluval Norfolkis saarel kuni 60 meetri kõrguseks.

Kui araukaarial kodus enam kõrgusesse kasva- miseks ruumi ei ole, võib taime tipuosa lühemaks lõigata. Parem on selline kärpimistöe ette võtta kevadel enne jõulise kasvamise algust.

6

-1- ja -4- Varane jõulukaktus -2- Kalifornia ebaküpress „Ellwoodii” -3- Keskel mägi-eba- küpress „Boulevard”, paremal hiina kadakas -4- Mustrilise lehega alpikannid Metise sordirühmast -5- Suureviljaline küpress „Wilma” -6- Kõrge araukaaria

Pühadetaimed jõulukaktus ja potijõulupuu

1

Jõulukaktuseid on kuus liiki, mis kõik kasvavad loo- duslikult Brasiilia kaguosa niisketes metsades pealistaimena. Neil on lülilised lamedad varred, kusjuures lülid võivad olla servast hambulised, saag- jad või terveservalised. Jõulu- kaktuste õied moodustuvad lülide tippu ühe- või mitme- kaupa. Looduses tolmeldavad jõulukatuse õisi koolibrid, see- järel areneb taimel väike rul- jas või ribiline mari. Toatin- gimustes nad enamasti vilju ei kasvata.

Jõulukaktuse sordid erinevad üksteisest õie suuru- se, värvuse ja õitsemise aja poolest. Mõnikord õitseb ta mitu korda aastas, mõnikord enne ja pärast jõule. Kasvu- viisi poolest võib jõulukaktus olla püstine või laiuv, tihedam või vähem harunev. Muuseas, tema lülilisi varsi võivad toi- duks tarvitada majja tunginud koduhiired: jõulukaktus ei ole mürgine taim ja tema õied lõh- navad vaevutuntavalt.

Eestis kasvatati varem vaid harilikku jõulukaktust (*Schlumbergera truncata*), nüüd aga ka paljusid varase jõu- lukaktuse (*Schlumbergera x buckleyi*) sorte. Kodus tuleks

Niiskest metsast pärit taime- na meeldib jõulukaktusele sooja veega piserdamine.

jõulukaktusele valida valge, kuid suvel otsese päikesekiir- guse eest varjatud kasvupaik. Ta võib olla nii soojas kui ka jahedamas kohas, kuid jahe- das õitseb taim kauem ja õie- pungad ei varise nii kergesti. Kui tema nupud või pungad ei arene, kolletuvad ja varise- vad enne puhkemist, on põh- juseks liiga pime ja kuiva õhu- ga ruum. Kui jõulukaktus ei õitse, on põhjuseks liiga pime kasvukoht, taime potist toit-

3

ainete otsalõppemine või tema asukoha liiga sagedane muutmine.

Niiskest metsast pärit tai- mena meeldib jõulukaktusele erinevalt torkivatest kõrbekak- tustest sooja veega piserdami- ne. Õitsvat taime võib väetada kaktuseväetisega üks-kaks kor- da kuus. Kahe kastmise vahel peaks laskma substraadil pisut kuivada, sest pide- valt liigniisket kesk- konda jõulukaktus ei talu.

Noort taime võiks ümber istuta- da igal suvel, vane- maid iga paari aasta järel. Istutamiseks sobib kak- tusemuld või nõrgalt happeli- se reaktsiooniga muld.

Potijõulupuudena müüak- se Eestis troopilisi araukaa- riaid (*Araucaria*), pakasekart- likke küpressse, aga ka jahe- dat ruumi taluvaid ebaküp- resse, kadakaid, elupuid ja kuuski. Kui elusat potis kas- vavat taime soojas toas ei kas- teta, siis kahjuks tema okkad kuivavad, kolletuvad ja lõpuks varisevad maha.

4

Araukaariale sobib valge ja jahe ruum. Vahemere (*Cupressus sempervirens*) või suureviljali- ne küpress (*Cupressus macrocar- pa*) vajavad samuti jahedat ja valget ruumi. Kõige ebasobi- vam paik okaspuule on tulise, kuumust õhkava radiaatori, kamina või ahju lähedus. Ka väga soojas, keskküttega kui- va õhuga ruumis ei tunne nad end just kõige paremini. Siin aitab leige veega piserdamine, laia vett täis anuma asetamine taime kõrvale või ööseks jahe- damasse paika tõstmine.

Ebaküpressi, kuuse, kada- ka või elupuu võib jõulude ajaks panna ka kütteta veran- dale, esikusse, trepikotta või mujale. Kevadel pärast pinna- se sulamist on hea okaspuud aeda istutada või mõnele aia- omanikule kinkida. ●

LEHT + DVD

●●● Eesti Päevaleht

© Kõik Eesti Päevalehes avaldatud artiklid, fotod ja illustratsioonid on autoriõigusega kaitstud teosed, mille kasutuse reeglid on sätestatud autoriõiguse seaduses. Rõhutame, et nende reprodutseerimine ja levitamine ilma AS-i Eesti Ajalehed kirjaliku nõusolekuta on keelatud. Toimetusel on õigus kaastöid nende selguse huvides toimetada ja lühendada. / Kaastöid ei tagastata ega retsenseerita. / Kaebuste korral ajalehele sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eall.ee, või tel 646 3363

Peatoimetaja: Urmo Soonvald, 680 4400

Toimetus: Narva mnt 13, 10151 Tallinn, 680 4400, faks 680 4401, e-post mail@epl.ee Eestis uudised 680 4400, kohalikud uudised 322 3487, välisuudised 680 4455, ÄriLeht 680 4400, arvamus 680 4450, kultuur 680 4470, sport 680 4490. Tellimine 680 4444, tellimine välismaale KE Ajakirjanduse OÜ 641 1753, reklaam 680 4500. EPL Online www.epl.ee Väljaandja: AS Eesti Ajalehed, rg-kood 10004521

LEHT

